

HULLÁMTÖRÉS

XVII. Magatartástudományi Napok
Debrecen, 2022 május 26-27

Tartalom

Program	3
Poszterszekció	5
Intézetigazgatók beszámolóí az elmúlt 3 évről	6
I. szekció: Mentális egészség	10
II. szekció Humaniórák.....	21
III. szekció Oktatás.....	32
IV. szekció Digitális alkalmazások az egészségügyben	38
Poszterszekció	43

Program

Május 26.		
10:00-12:00	MEGNYITÓ ÉS PLENÁRIS ÜLÉS	
	Dékáni köszöntő – Mátyus László	
	Plenáris előadások: intézetigazgatók beszámolója az elmúlt 3 évről Csathó Árpád Pécsi Tudományegyetem Kelemen Oguz Szegedi Tudományegyetem Purebl György Semmelweis Egyetem Kósa Karolina - Bugán Antal Debreceni Egyetem	
12:00-13:00 Ebédszünet		
13:00-14:30	MENTÁLIS EGÉSZSÉG - NAGYTEREM	HUMANIÓRÁK - KISTEREM
	1/1. szekció	2/1. szekció
	Bódisz Róbert: Az alvásra fordított idő és az alvás időzítése a felnőtt magyar lakosság körében: kronobiológiai megfontolások	Bánfalvi Attila: A COVID-19 szindémia a bizalmatlanság korában
	Kovács-Tóth Beáta: Az ártalmas gyermekkori élmények együttjárása komplex tünetekkel serdülőkorban	Bodnár János Kristóf: Néhány megjegyzés az akaratszabadság kérdéséhez
	Balog Piroska: A klímaváltozástól való szorongás és a mentális egészségi állapot összefüggései	Dobos Attila: Mit taníthat nekünk a hermeneutika az orvos-beteg találkozásról?
	Babusa Bernadett: Evészavarok a COVID-19 pandémia idején: kockázati faktorok és intervenciós ajánlások	Kőműves Sándor: Elviselhetetlen szenvedés. Az SOS-V mérőeszköz
	Gács Boróka: A Pécsi Tudományegyetem tanácsadó szolgálatainak tapasztalatai az online tanácsadásról és a hallgatók sérülékenységről	Laki Beáta: A genetikai beavatkozások néhány aktuális morális dilemmája
	Péter Orsolya Márta: A Covid-pandémia olaszországi tapasztalatai	
14:30-15:00 Kávészünet		
15:00-16:15	1/2. szekció	2/2. szekció
	Stauder Adrienne: Észlelt stressz szint változása a magyar lakosság egyes alcsoportjaiban 2013 és 2021 között	Nemes László: Episztemikus igazságtalanság az orvoslásban - a páciensek és az orvosok esete
	Zana Ágnes: A pandémia hatása az intenzív terápiás ellátásban dolgozók mentális egészségére	Susánszky Anna: Orvostanhallgatók hivatás megítélése a Covid-19 járvány idején
	Szépe Orsolya: A COVID-19 hatása a gyógyszerári dolgozók lelki egészségére és a gyógyszerési kommunikációra	Tari Gergely: Merre tovább orvosi etika? Az etikaoktatás jövője a Szegedi Tudományegyetemen
	Tiringer István: A krónikus fáradtság szindróma felfogásának változásai	Péter Szabina: Az orvosi gyakorlathoz társult „női” szerepek. Gondolatok a Várószoba című kiállítás kapcsán
Székely András: A COVID-19 pandémia első hullámának hatásai az egészségügyben és a szociális területen dolgozókra	Kiss György: Testi fogyatékoság a klasszikus gyermekirodalomban: akkor és most	
16:15-16:45 Kávészünet		
16:45-18:00	POSZTERSZEKCIÓ: poszterek bemutatása	
20:00 Díszvacsora a Viktória étteremben (Debrecen, Oláh G. u. 3.)		

Május 27.	
	NAGYTEREM
	3. szekció OKTATÁS
9:00- 10:30	Füzesi Zsuzsanna: A hullám tetején: Tanulási kultúra a PTE ÁOK-on
	Faubl Nóra: Hogyan tovább? Merre tovább? Fókuszcsoportos vizsgálatok orvostanhallgatók szakirány- és munkahely-választási preferenciáiról
	Kiss Hedvig: Árral szemben: a magatartástudományi tárgyak létjogosultsága az alapozó modulban
	Matuz András: Orvostanhallgatók karrierdöntéseinek vizsgálata gépi tanulással
	Szilasi Veronika: Az elsőéves és másodéves német nyelvű oktatás aktuális módszertani és tematikai kihívásai
	Csaba Gergő: Képzési és Kimeneti Követelmények teljesülése az orvosképzésben –a hallgatók és az oktatók szemszögéből
10:30-11:00 Kávészünet	
	4. szekció DIGITÁLIS ALKALMAZÁSOK AZ EGÉSZSÉGÜGYBEN
11:00- 12:15	Kollár János: Orvostanhallgatók idős, demens betegek iránti attitűdjeinek pozitív irányú megváltoztatása virtuális valóság segítségével
	Boros Julianna: Digitális egészségügyi megoldások használata a korlátozottsággal élők körében
	Győrffy Zsuzsa: Digitális egészségügyi megoldások az orvoslásban: A hallgatói felmérés első eredményei
	Girasek Edmond: Digitális egészségügyi megoldások az orvoslásban: A lakossági felmérés eredményei
	Döbrössy Bence: Digitális egészségügyi megoldások az orvoslásban: Digitális egészségügyi stratégia a COVID 19 időszakban
12:15-12:30 A poszterszekció eredményhirdetése, a konferencia zárása	
12:30-13:30 Ebéd	

A konferencia helyszíne a Debreceni Egyetem Oktatási Központja (ld. külön térképen)

Tudnivalók az előadásokról

Az előadások bemutatásához laptop és projektor rendelkezésre áll. Az előadások időtartama 10-12 perc, melyet 3-5 perces megbeszélés követ. A szekciók lebonyolítását a szekcióelnökök felügyelik, akiknek neve félkövérrel szerepel a programban.

Tudnivalók a poszter szekcióról

A posztereket A1 méretben (60x84 cm), álló elrendezésben kérjük elkészíteni. A posztereket a szervezők által biztosított állványokra kérjük felhelyezni május 26. csütörtök 13 óráig.

A poszter szekció során az első szerzők 3 perces szóbeli összefoglalóban ismertetik a poszter anyagát, melyet követően további 3 percben van lehetőség kérdéseket feltenni. A posztereket bíráló bizottság értékeli, és megállapítja az első három helyezést. A bizottság tagjai: Prof. Dr. Túry Ferenc (elnök, SE), dr. Csigó Katalin (DE), dr. Molnár Éva (SZTE), dr. Tiringner István (PTE). A résztvevők is szavazhatnak a legjobb poszterre, mely a szavazatok alapján közönségdíjat nyer.

2022. május 26. 17:00

Poszterszekció

1	Barna Péter	Kognitív képesség felmérés és pszichológiai kérdőíves vizsgálat integrációja stressz- és relaxációs-szint műszeres mérésével
2	Dolhai Máté	A testkép és az esztétikai plasztikai műtétek kapcsolata: szakirodalmi összefoglaló
3	Grebely Péter	A nevelőszülőiség háttérének és sikerességének komplex pszichológiai vizsgálata
4	Krishnan, Rohan	Piloting biofeedback training for managing stress in medical students
5	Lábiscsák-Erdélyi Zsuzsa	Az önértékelés és az iskolai pszichoszociális tényezők hatása az étellel való elégedettségre középiskolások körében
6	Mikáczó Johanna	Magatartástudomány oktatás kiscsoportos műhelymunka formájában: kihívások és sikerek kortársoktatói szemmel
7	Módis László	A betegségaktivitás összefüggései pszichoszociális és spirituális tényezőkkel primer Sjögren szindrómában
8	Pintér Zsolt Balázs	A távoktatás hatékonyságának vizsgálata alapvető sebészeti készségek oktatása során
9	Obál Annabella	Az online oktatásra való átállás előnyei: a pszichológia oktatás poszttraumás növekedése a koronavírus-járvány következményeként
10	Oláh Barnabás	Az „Ariadné fonala” pszichológiai konzultációs szolgálat internetre adaptálása és az igénybevétel elemzése a pandémia alatt
11	Osváth Mátyás	Iskolázottsági szint becslése írott beteg-élmények alapján olvashatósági indexek segítségével
12	Szabó István	Lemorzsolódási trendek a PTE Általános Orvostudományi Karán az elmúlt 3 évben
13	Szikszai Alexandra	A Covid-19 hatása a mentális egészségre nézve

Intézetigazgatók beszámolója az elmúlt 3 évről

Dr. Csathó Árpád

egyetemi docens

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Virális digitalizáció: a digitális oktatási módszerek kritikus elemzése pécsi és nemzetközi tapasztalatok alapján

Mint minden társadalmi krízis, a koronavírus járvány is hatást gyakorolt az oktatás módszertanára. A hatás drasztikusnak tekinthető: a járvány a digitális, techno-pedagógiai módszerek használatát sokszorosára emelte; kikényszerítette a növekedést az alkalmazott módszerek mennyiségének és változatosságának szempontjából is. A hirtelen jött oktatási változás innovatív, kreatív energiát szabadított fel, óriási hatással volt az oktatástechnológiai ipar növekedésére, valamint, legfontosabb eredményként, megvédte a diákok, egyetemi hallgatók tanuláshoz való jogát.

A járványt megelőző időszakok viszonylag lassú oktatás-technológiai fejlődése ugyanakkor érthető. A technológia alapú tudástranszfernek számos gátja van: gazdasági, szociális, kulturális, és jogi folyamatok szabályozzák azt, hogy az ismeretátadás folyamatába mikor és hol kapcsolódik be a technológia. Ezt a sok-tényezős kontrollt törte át egy pillanat alatt a járvány, amely azonnal felveti a kérdést, hogy az eddigi szabályozás mennyire volt a fejlődés gátja, és mennyire egy adaptív szabályzórendszer.

Az előadás általános célja az, hogy az orvosképzésre vonatkoztatva vizsgálja azt a kérdéskört, hogy a technológiai fejlődés valóban (orvostan)hallgató-központú rendszert teremt-e, vagy inkább elszigetelt hallgatók virtuálisan összekötött csoportját hozza létre. Más szavakkal, a kérdés amire választ keresek az az, hogy az orvosképzés innováció alapú koncepciója hogyan viszonyul a hallgató-központú oktatás koncepciójához.

A fenti általános kérdést az előadás három specifikus témára építve közelíti meg. Egyrészt, bemutatásra kerül egy szisztematikus irodalmi áttekintés, amely számos nemzetközi közlemény eredményét összegezve mutatja be mindazokat a pedagógiai változásokat, amelyek az orvosképzést kísérték a járványidőszak során. Másrészt, a nemzetközi eredményekkel összehasonlítva, a pécsi magatartástudományi képzés tapasztalatait összegzem. Végül, az eredmények, tapasztalatok fontos értelmezési szempontjaként, az előadás kiemeli az oktatási technológia eltérő hatását a tanulás és gondolkodás különböző szintjein.

Dr. Kelemen Oguz

egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar,

Magatartástudományi Intézet

„Szerelem COVID idején”

2020-tól számos kihívás érintette az intézményt és a magatartástudományi tantárgyak oktatását. Mindenekelőtt a COVID hoz társuló oktatói, hallgatói hiányzások- kirendelések, az online átállás, a digitális vizsgáztatás gyors alkalmazkodást kívánt. Ezzel párhuzamosan a szegedi orvosképzésben nagyformátumú kurrikulum-reformot indítottak. A budapesti centralizált modellel ellentétben Szegeden az intézetekkel együttműködve történtek az előkészítések. A részlegesen megvalósult reform főként az elméleti intézeteket érintette, ezen belül i a Magatartástudományi Intézet oktatási programja is jelentősen változott. A kurrikulum-reform során igyekeztünk a motivációs interjú alapelveinek jegyében a vágyott céljainkat a cselekvési tervünkkel szinkronizálni. A vezérfonal az elméleti, frontális oktatási óraszámok csökkentése, és a gyakorlati oktatás fejlesztése lett. Elértük, hogy az etika és az orvosi pszichológia tantárgyak oktatása a 4. évre kerüljenek, amikor is ezen ismeretek befogadására már nyitottabbak a hallgatók, mint az első években. A posztgraduális területen részt vettünk a szegedi „Fészek” pszichoterápiás képzés megalapításában, szervezésében, az oktatási tematika kialakításában. Ez az országosan egyedülálló egészségpszichológiai szakpszichológusi képzést elvégzők részére is felkínálja a további szakmai fejlődés lehetőségét. Az oktatási területen bekövetkezett változások részletes bemutatása segítheti más egyetemek kurrikulum-reform lépéseit, illetve számos tapasztalattal bővíthetik a posztgraduális újítások tervezését. Mindezek mellett 2021-ben megkezdődött az Intézet teljes körű felújítása, ami miatt jelenleg „ideiglenes” helyszínre költöztünk. A felújítás körüli egyetemi reakciók lehetőséget teremtenek az intézet által oktatott, az etológiai dimenziók jelentőségén túl, a kommunikációs stratégiák valós helyzetű tesztelésére is. A jelenlegi elhúzódó „ideiglenes állapot”, az ebben megjelenő intézetszintű kihívások egyfelől a stresszkezelési stratégiáink felfrissítését, másfelől a poszttraumás növekedés lehetőségét is kínálták és kínálják jelenleg is.

Dr. Purebl György

egyetemi tanár

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

COVID-on innen és túl

2020 márciusa gyökeres változást hozott a Magatartástudományi Intézet életében. Két hét alatt kellett elindítanunk az online oktatást, 10 nap alatt az online betegellátást, és 24 óra alatt a hallgatói krízis-telefonszolgálatot, három nyelven. A sokszor váratlan kihívások ezután is folytatódtak. Kiterjesztettük a hallgatói pszichológiai konzultációs szolgálatot, elindítottuk dolgozói pszichológiai konzultációs szolgáltatásunkat, online „pszichológiai immunizációs” tanfolyamot indítottuk a COVID osztályokon dolgozó hallgatóink és kollégáink részére. Ez az időszak folyamatos tanulással is szolgált. Megtanultuk az online oktatás előnyeit és hátrányait, ma már tudjuk, milyen pszichológiai segítség nyújtható online, és mikor van mindenképpen szükség személyes találkozóra, hogyan működik a csoportdinamika online térben, és hogyan találhatunk vissza a normál működéseinkhez a járványhullámok csillapodásával. Nagyon sokat tanultunk tehát mi is. Ami azonban mindenképpen előremutató, hogy a COVID alatt nagyon sokat tanultak a magatartástudományokról a társszakmák, társintézetek, és meg tudtuk igazán mutatni, hogyan lehet a magatartástudományokra támaszkodni krízishelyzetben.

Prof. Dr. Kósa Karolina

egyetemi tanár

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Kompetencia-alapú-e, jó minőségű-e a hazai felsőoktatás?

A Debreceni Egyetem Magatartástudományi Intézete jelentős átalakításokon ment keresztül az elmúlt években. Ezek egy része szervezeti jellegű volt, amelyek során az Intézet a Népegészségügyi Kartól az Általános Orvostudományi Karhoz került. A változások másik része módszertani volt, és – minden más hazai felsőoktatási intézményhez hasonlóan – a koronavírus-járvány miatt vált szükségessé, amely miatt mind az oktatást, mind a hallgatóknak nyújtott mentális segítő szolgáltatást online formára kellett átalakítani. A változások különféle, a felsőoktatás minőségével kapcsolatos kérdéseket hoztak felszínre. Ezek egy része a leghatékonyabb oktatási stratégiákkal és módszerekkel kapcsolatos; más része a hallgatói kompetenciák értékelésének módszereire vonatkozik. E kérdések egy több évtizedes folyamat újabb állomását tükrözik, amelyet a pandémia reflektorfénybe állított. A Bloom által az 1950-es években kidolgozott kompetencia-alapú képzés koncepciója 1997-ben első, majd 2011-ben második változatban került meghatározásra az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere (ISCED) formájában. 2005-ben elfogadásra került az Európai Felsőoktatási Térségnek az ISCED-hez igazított Képesítési Keretrendszere, majd 2008-ban az Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR). Az utóbbihoz illeszkedő Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) 2011-ben került nyilvánosságra, amelyet 2014-ben a különféle szakterületek kimeneti leírásainak közzététele, majd 2015-ben az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeinek kompetencia-alapú átalakítása követett. A hazai felsőoktatás kompetencia-alapú átalakítása tehát jogilag lényegében megtörtént, ennek tényleges megvalósulása azonban korántsem tekinthető lezártnak. Nemcsak eredmények, hanem – a koronavírus-járvány hatására nyomtatékosítottan – módszertan tekintetében is nyitott kérdés, hogy milyen minőségű a kompetencia-alapú felsőoktatás a korábbi rendszerhez képest. A válaszok megtalálásához századunk digitális lehetőségei mellett az EU-n kívüli országok, elsősorban az USA gyakorlatát is érdemes figyelembe venni.

I. szekció: Mentális egészség

Bódizs Róbert

egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Az alvásra fordított idő és az alvás időzítése a felnőtt magyar lakosság körében: kronobiológiai megfontolások

Vizsgálatunk az első, hazai reprezentatív mintán végzett elemzés, amely az alvás időtartamának és időzítésének egészséggel és jólléttel kapcsolatos vonatkozásait igyekszik feltárni. Míg a korábbi vizsgálatok elsősorban az alvással kapcsolatos tünetekről és panaszokról adtak számot, jelen esetben az idői tényezők kerültek az elemzés fókuszába. Eredményeink szerint a magyar felnőtt lakosság átlagos alvásideje megfelel az elvártnak (8 óra 13 perc), ugyanakkor egyes betegségek rövidebb (légzőszervi betegségek) vagy hosszabb (gyomor- és nyombél fekély) alvással járnak együtt. Az alvás időtartama az általános jóllét kedvező indikátora. Az alvásperiódus közepe éjjeli 3 órára tehető, ami azonban igen jelentős életkori befolyás alatt áll (a fiatalokú alanyok később alszanak) és nemi különbségekkel jellemezhető (a férfiak később alszanak a nőknél). A kérdőívet kitöltők álmoságszintje egyaránt függött a kitöltés időpontjától és a kitöltő habituális alvásidőzítésétől (a korábban alvók este, a később alvók délelőtt voltak álmosabbak). A szabadnapok és a munkanapok közötti alvásidőzítésbeli különbség népességben becsült átlaga 1 óra és 9 perc. E tényező jelentősnek bizonyult az álmoság illetőleg az éberség fenntartása vonatkozásában. Eredményeink arra engednek következtetni, hogy az alvás időbeli dimenziói kapcsolatban állnak az általános jólléttel, az éberséggel és az egészséggel, ezért további vizsgálatuk egy potenciálisan népegészségügyi jelentőségű területet jelölnek ki.

Kovács-Tóth Beáta

egyetemi tanársegéd

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Az ártalmas gyermekkori élmények együttjárása komplex tünetekkel serdülőkorban

A becslések szerint akár 1 milliárd gyermeket is érhet világszerte bántalmazás, azaz minden második 2-17 éves korú gyermek megtapasztalja az erőszak valamilyen formáját évente. Ma már számos kutatás bizonyítja, hogy a bántalmazást elszenvedő gyermekek fokozottan ki vannak téve különböző a mentális és szomatikus zavarok kockázatának: egészségkárosító magatartásformáknak, mentális, krónikus és fertőző betegségeknek valamint szociális problémáknak. Az USA-ban 1995-ben indult az Adverse Childhood Experiences Study (ACE kutatás) hatására világszerte elindultak az ártalmas élmények és az azokkal összefüggésben lévő mentális és szomatikus tünetek felmérésére irányuló kutatások. A közép-kelet-európai régióban jelenleg is kevés, Magyarországon pedig egyetlen empirikus kutatás történt a gyermekkori (18 éves kor előtti) ártalmas élmények tekintetében, és az is felnőtt korosztályra vonatkozóan. A serdülő korosztály körében egyáltalán nincs hazánkban empirikus kutatás az ártalmas élményekre vonatkozóan, pedig a beavatkozás bizonyítottan hatékonyabb ebben az időszakban. Vizsgálatunkkal azt az űrt szeretnénk betölteni, ami a kelet-közép-európai régióban és így Magyarországon is tapasztalható a témával kapcsolatban. Kutatásunkban az ártalmas gyermekkori élmények felmérése mellett az azokkal kapcsolatban álló mentális és viselkedési tüneteket, valamint szubjektív egészségi panaszokat is felmértük serdülő korosztályban. Vizsgálataink nemcsak a szüleikkel családban élő „normál” populációra terjedtek ki, hanem gyermekvédelemben élő serdülőket is vizsgáljuk. Kutatásunk célja az ártalmakra és a következményekre vonatkozó empirikus adatok feltárása mellett a témára való figyelemfelhívás, érzékenyítés a szakemberek és a közvélemény körében, beleértve a döntéshozókat is. Sajnos, hazánkban mind a gyermekek azonosítása, mind pedig a terápiás megsegítés tekintetében gyerekcipőben járunk. Méltatlanul elhanyagolt kutatási terület a gyermekkori ártalmak és azok következményeinek a vizsgálata, pedig a preventív és a terápiás beavatkozásokat ennek ismeretében lehet célzottan megtervezni és kivitelezni.

Dr. Balog Piroska

egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Szabó Zsolt

A klímaváltozástól való szorongás és a mentális egészségi állapot összefüggései

Előzmények. A klímaváltozás indirekt vagy közvetett hatásai nagyon összetettek, nehezen megragadhatóak. A szakirodalomban a klímaváltozásra irányuló figyelem, vagy klímatudatosság („climate awareness”), illetve a klímaszorongás („climate anxiety”) a leggyakrabban használt kifejezések e jelenségek vizsgálatakor. Kutatásunk célja annak elemzése, hogy a magyar felnőttek szerint milyen mértékben jelentenek veszélyt, fenyegetettséget országunk számára: a világjárványok, a klímaváltozás, a természeti katasztrófák (áradások, földrengés), a környezet szennyeződés, az élőhelyek eltűnése, az élővilág sokszínűségének csökkenése. Vizsgáltuk azt is, hogy a klímaváltozástól való szorongás (akik a klímaváltozást nagy veszélynek tekintik), milyen összefüggéseket mutat a mentális egészségi állapottal.

Módszerek. A Hungarostudy 2021 adatbázisa. „Véleménye szerint az alábbi tényezők mennyire jelentenek veszélyt, fenyegetettséget az ország számára? Válaszaihoz kérem, használjon egy 1-10-ig terjedő skálát, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jelent veszélyt, a 10-es pedig azt, hogy nagyon nagy veszélyt jelent!” „klímaváltozás” „természeti katasztrófák”, „világjárványok”, „élőhelyek eltűnése”, „környezeti szennyezés”. A mentális egészségi állapot mutatóiként használtuk a Rövidített Beck Depresszió Kérdőív, az Észlelt Stressz Kérdőív, a Rövid WHO Jólét Kérdőív pontszámait, valamint azt, hogy mennyire elégedett a családjával, gyermekeivel, szüleivel, és egészében véve mennyire elégedett az életével.

Eredmények. A magyar társadalom nagy veszélynek tartja a klímaváltozást, minden kérdés esetén a válaszok átlagértéke 7-8 között van. A vizsgált szociodemográfiai mutatók közül a párkapcsolatban való elköteleződés (élettársi vagy házastársi kapcsolatban élés), a szülőség (akinek gyermeke van), az alacsony személyes nettó jövedelem mutatott szignifikáns összefüggést a klímaváltozással kapcsolatos erősebb félelemmel. A mentális egészség és a klímaszorongás összefüggéseit vizsgálva, ellentmondásos eredmények születtek: egyrészt, a hipotézisnek megfelelően a magasabb klímaszorongás alacsonyabb szubjektív jólléttel járt együtt, de másrészt, a hipotézisnek ellentmondva, a magasabb klímaszorongás kevesebb depressziós tünettől járt együtt. Életkortól és végzettségtől függetlenül, a Beck Depresszió Kérdőív alapján közép súlyos és súlyos depresszió kategóriájába eső felnőttek mutatták a legalacsonyabb klímaszorongást.

Dr Babusa Bernadett
adjunktus

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Túry Ferenc

Evészavarok a COVID-19 pandémia idején: kockázati faktorok és intervenciós ajánlások

A COVID-19 pandémia időszakában megszorodó pszichiátriai betegségek mellett az evészavarok (anorexia nervosa, bulimia nervosa, falászavar) incidenciája is megugrott, illetve a zavart evési szokások gyakorisága is megnőtt. Mindemellett súlyosbodtak az evészavartünetek, és a már teljes vagy részleges remisszióban lévő páciensek relapszus aránya is megnövekedett. Mindezek háttérben több kockázati tényező azonosítható: a koronavírus megfékezésére tett intézkedések megváltozott környezeti körülményeket idéztek elő, így változott az étel elérhetősége és az ételhez való viszony, az egészséges megküzdési mechanizmusok limitálódtak, a sportolási lehetőségek átmenetileg beszűkültek, megnőtt a közösségi média fogyasztása, a stresszkeltő életesemények kifejezettebbek lettek, megnövekedett a családon belüli feszültség és bántalmazás. A járványügyi intézkedések és a lezárások következtében a családdal való összezárttság hatására az evészavarok etiológiájában szerepet játszó diszfunkcionális családi jellemzők hangsúlyosabbá váltak, úgymint az összemotott családi határok, a szülői túlvédés, a családi szokásokra és szabályokra vonatkozó rigiditás, a konfliktusmegoldás hiánya, valamint a gyermek bevonása a szülői konfliktusba. A pandémia következtében felmerülő terápiás ajánlásokat, különös tekintettel az online terápiák speciális lehetőségeire, szintén áttekintjük.

Dr. Gács Boróka

tudományos munkatárs

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

A Pécsi Tudományegyetem tanácsadó szolgálatainak tapasztalatai az online tanácsadásról és a hallgatók sérülékenységről.

Az Pszichológiai Konzultációs Szolgálat és a Student Counselling a Pécsi Tudományegyetem pszichológiai tanácsadó szolgálatai, melyek közös célja, hogy pszichológiai segítséget nyújtson a szokásos életvezetéssel, tanulmányokkal együtt járó problémák, nehézségek rendezéséhez, megoldásához. A hallgatók mentális jóllétének monitorozása érdekében az elmúlt évben a szolgálatok profilját kutatási tevékenységgel egészítettük ki, melynek célja a megfelelő segítségnyújtási stratégiák kidolgozása. Ennek keretében felmértük a járvány első, második és harmadik hullámának hallgatókra és munkatársakra gyakorolt hatását, továbbá egy hatásvizsgálat keretében bizonyítottuk egy pszichoedukációs és relaxációs kurzus hatékonyságát az észlelt stressz csökkentésére vonatkozóan. Kutatássorozatunk fontos tanulsága, a kognitív átstrukturálás, mint adaptív megküzdési mód védőfunkciója – ez bizonyult ugyanis az egyetlen olyan stratégiának, mely bejósolja a depresszió, szorongás és a negatív események traumatizáló hatásának mérsékeltebb megjelenését. Kutatásunk eredményei, továbbá az elmúlt évben megemelkedett jelentkezők száma, illetve a problémakörök sokszínűsége is bizonyítja a tanácsadó szolgálatok létjogosultságát a hallgatók körében. A jövőben szolgálatunknak kiemelt figyelmet kell fordítania azokra a pszichológiai intervenciók lehetőségeire is, melyekkel a kognitív átstrukturálás, mint adaptív megküzdési mód elsajátítása szélesebb körben facilitálható.

Kulcsszavak (3-6): covid-19, stressz, megküzdés, online tanácsadás, pszichoedukáció, relaxáció

Dr. Péter Orsolya Márta

egyetemi adjunktus

Semmelweis Orvostudományi Egyetem, Általános Orvostudományi Kar,
Magatartástudományi Intézet

A Covid-pandémia olaszországi tapasztalatai

Európán belül elsőként Olaszországot sújtotta a COVID-katasztrófa, a válsághelyzetben pedig az érzéstelenítés, fájdalomcsillapítás, újraélesztés és intenzív ellátás területén tevékenykedő szakemberek olasz társasága, a SIAARTI munkacsoportja 2020. március 6-án közzétett egy 15 pontos ajánlást, amelyet alkalmazni javasoltak az intenzív terápiás ellátásban. Ezen ajánlás szerint a COVID-19 által generált krízishelyzetben az egyenlőség elvét többé már nem lehet maradéktalanul alkalmazni, ehelyett utilitarista megközelítést kell bevezetni, ami szerint a rendelkezésre álló szűkös erőforrásokat azok kezelésére kell fordítani, akik túlélési esélye nagyobb, valamint több életévre számíthatnak a jövőben, mert ez biztosíthatja a lehető legtöbb ember számára a lehető legnagyobb hasznot. A javaslat komoly szakmai vitát robbantott ki, amely egyértelművé tette, hogy az orvosi eszközök igazságos elosztására vonatkozó diskurzust feltétlenül folytatni kell. Ennek megfelelően 2020. július 9-én egy új, 9 fős, interdiszciplináris munkacsoport állt fel, amely több szempontból is átfogalmazta az eredeti, sokak számára rendkívül radikális ajánlást. Többek között újból deklaráltak olyan tradicionális alapértékeket, mint pl. az egészséghez való alkotmányos alapjog, illetve az egészségügyi ellátáshoz történő általános és diszkriminációmentes hozzáférés joga. Ezen túl hangsúlyozták, hogy szükséghelyzetben is tiszteletben kell tartani az egészségügyi ellátórendszer működését meghatározó alkotmányos alapelveket, továbbá a jogegyenlőség, diszkriminációmentesség, szolidaritás és önrendelkezési jog értékeit. A kórházi túltelítettség esetén az orvosszakmai alapú triázst, nem pedig az érkezési sorrend szerinti ellátást vagy sorsolást minősítették etikusnak és követendőnek, valamint az intenzív terápiás triázs kapcsán azt az elvárást fogalmazták meg, hogy a cél a lehető legtöbb olyan beteg ellátása legyen, akik számára a kezelés orvosilag hasznos. Mindez egyfajta visszatérést jelent a pandémia előtti értékrendhez – miközben más országokban, pl. az Amerikai Egyesült Államokban az utilitarista szellemű sorolásnak megnőtt a támogatói tábora.

Dr. Stauder Adrienne

habil. egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Susánszky Éva egy. docens

Észlelt stressz szint változása a magyar lakosság egyes alcsoportjaiban 2013 és 2021 között

Célkitűzések: A szubjektív stressz szintet és megküzdést vizsgáltuk a 2021 évben reprezentatív magyar minta alapján, különböző demográfiai csoportokban, összehasonlítva a COVID időszak előtti, 2013 évi adatokkal.

Módszerek: A Hungarostudy 2021 országos felmérés keretében 7000 fővel készült strukturált interjú. A minta nem, életkori csoportok, iskolai végzettség és lakóhelytípus szerint reprezentálta a teljes felnőtt lakosságot. A szubjektív stressz szintet és megküzdést az Észlelt Stressz Skála (PSS10) alapján határoztuk meg. Az egyes alcsoportok értékeit a 2013 évi, hasonló módszertannal készült 2000 fős reprezentatív felmérés eredményeivel hasonlítottuk össze. Egyéb alkalmazott kérdőívek: rövid Beck Depresszió Skála (BDI), rövid WHO Jólét Skála (WHOWB), Szubjektív Testi Tünetek kérdőív (PHQ15). Az összefüggéseket ANOVA elemzéssel, Pearson korrelációs próbával és független mintás t próbával vizsgáltuk.

Eredmények: A PSS10 átlagpontszám magasabb volt nőkben ($14,2 \pm 6,9$), mint férfiakban ($13,7 \pm 6,6$), mely értékek mindkét nemből alacsonyabbak voltak, mint 2013-ban. Az észlelt stressz szint az életkorral nőtt. Iskolázottság alapján férfiaknál az egyetem, míg nőknél az érettségi járt a legalacsonyabb stressz pontszámokkal. A munka vonatkozásában a munkanélküliek PSS10 átlaga 18,5, míg a közalkalmazottak v. köztisztviselők 12,5 ponttal a legkevésbé stresszesek. Anyagi helyzet vonatkozásában azok a legkevésbé stresszesek, akik kisebb összeget tudnak tartalékolni ($12,3 \pm 6,7$). A PSS10 szoros korrelációt mutatott a BDI ($r=0,518$), PHQ15 ($r=0,237$), illetve WHOWB ($r=-0,392$) pontszámokkal. Többváltozós elemzésben az észlelt stressz volt a szubjektív testi tünet pontszám legjelentősebb prediktora.

Megbeszélés: A 2021-ben, a COVID időszak alatt végzett felmérés alapján összességében az észlelt stressz pontszámok alacsonyabbak voltak, mint a 2013-as felmérés során. A két felmérés eredményeit összehasonlítva az alacsonyabb végzettségűek és a nők PSS10 pontszámaiban volt a legjelentősebb különbség.

Dr Zana Ágnes

egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: dr. Bódi Bernadette, dr. Szvath Petra, Mátay Gábor, Takács Szabolcs

A pandémia hatása az intenzív terápiás ellátásban dolgozók mentális egészségére

A 2020-ban indult kutatás a Covid 19 pandémia intenzív terápiás dolgozók mentális állapotára gyakorolt hatásait vizsgálja. Kutatásunk célja az aktuálisan megjelenő pszichés faktorok mellett a megküzdési módok vizsgálata volt. Feltételezésünk szerint a koronavírus-járvány során az intenzív osztályon dolgozók szignifikánsan nagyobb arányú érzelmi, fizikai és mentális terhelésnek vannak kitéve a megnövekedett munkaterhelés és korábban nem tapasztalt, bizonytalan lefolyású járványügyi helyzet miatt. Feltételeztük továbbá, hogy a dolgozók nem éltek az ingyenes pszichológiai segítségnyújtás lehetőségével, továbbá, hogy az érzelmi kifáradás és a demoralizáció érzése szignifikánsan növekedett.

Jelen előadásban a többlépcsős kutatás 2.-ik felvétel során nyert részeredményeiről számolunk be. A felmérés második szakaszában, 2021 áprilisa és májusa között került sor az öt kérdőívből álló csomag - ProQoL, Demoralizációs skála, Észlelt Stressz skála (PSS), Az események Hatása kérdőív, Poszttraumás Növekedésérzés kérdőív - felvételére az SE Korányi Intenzív terápiás osztály dolgozóival (N=63). A kutatásban résztvevők 72,6%-a nő.

Eredményeink szerint a dolgozók igen kis része (N=6) vett igénybe pszichés támogatást a pandémia alatt, viszont többen fogalmazták meg (N=22), hogy szükségét érzik a pszichológiai segítségnek. Ezek a résztvevők szignifikánsan magasabb eredményeket mutattak többek között a ProQoL skálán ($U = 205,5$; $p < 0,001$), a Kiegészéskálán ($U = 193$; $p < 0,001$), a Másodlagos Traumatizáció alskálán ($U = 241$; $p = 0,002$); a Demoralizációs skálán ($U = 155$; $p < 0,001$); az Észlelt Stressz skálán ($U = 204$; $p < 0,001$); és az Események Hatása kérdőívben ($U = 167,5$; $p < 0,001$).

Az eredmények értékelése folyamatban van, de máris kirajzolódni látszik az a fontos szempont, amely szerint különösen indokolt továbbgondolni, milyen módon lehetne a mentális segítség elfogadására motiválni a dolgozókat.

Dr. Szépe Orsolya

tudományos munkatárs

Semmelweis Egyetem, Gyógyszerésztudományi Kar, Egyetemi Gyógyszertár Gyógyszerügyi Szervezési Intézet

Társszerző: Dr. Németh Adrienn, Dr. Tóth Mónika Ditta, Dr. Susánszky Éva

A COVID-19 hatása a gyógyszerertári dolgozók lelki egészségére és a gyógyszerészi kommunikációra

Jelen kutatás a Covid-19 járvány első három hullámának hatását vizsgálta a magyar gyógyszerészek lelki egészségére; az egymással, a betegekkel és az orvosokkal való kommunikációjára.

Kérdőíves online vizsgálatunkat 2021 tavaszán, a járvány 3. hulláma után végeztük (N=316). Kutatásunk a gyógyszerészi kommunikáció mellett kiterjedt az észlelt stressz és a kiégés mérésére is.

A megkérdezettek jelentős többsége úgy vélte, hogy a járványt megelőző időszakhoz képest nőtt a munkaterhelése. A betegek nyitottabbak lettek a tanácsadásra, beszélgetési igényük megnövekedett, problémáik gyakran meghaladták a gyógyszerészek kompetenciáját. A patikákban több lett az agresszív beteg. A gyógyszerészek észlelt stressz-szintje magasnak mondható, a kiégés szempontjából emelkedett rizikót azonosítottunk. A szakmában régebben dolgozók általában kevésbé élték meg stresszesnek a járvány alatti kihívásokat. A betegek körében gyakrabban előforduló agresszív viselkedés és a magas észlelt stressz-szint szoros összefüggést mutatott.

A COVID 19 járvány jelentős mentális terhet és kommunikációs kihívásokat gyakorolt a gyógyszerészekre. Kifejezetten szükséges volna a szakmai támogatáson túl, ingyenesen elérhető pszichológiai konzultáció biztosítása.

Dr. Tiringer István

egyetemi adjunktus

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

A krónikus fáradtság szindróma felfogásának változásai

A krónikus fáradtság szindróma (CFS) hazánkban kevés figyelmet kap. Az empirikus kutatások alapján jelentősen eltérő álláspontok alakultak ki a CFS okairól és kezelési lehetőségeiről. Továbbra is meggyőző evidenciák szólnak amellett, hogy a CFS a funkcionális szomatikus szindrómák közé tartozik. Az elmúlt évtizedben azonban egyre erőteljesebben jelentek meg olyan vélemények, amelyek élesen szembeszálltak a pszichoszomatikus koncepciókkal, és a zavar immunológiai eredete mellett érveltek. A tudományos viták mellett a betegszervezetek is jelentős politikai erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a krónikus fáradtságot mint organikus hátterű betegséget elismertessék.

A COVID-19-járvány és az akut illetve a posztinfekciós állapotban gyakran megjelenő fáradtság tünet újabb lökést adott a CFS kutatásának.

Az előadás az aktuális publikációk alapján elemzi a CFS megítélésével kapcsolatos álláspontokat, pro és kontra érveket. Illetve összefoglal néhány etikai alapelvet, amely segítséget nyújthat a CFS és a postcovid fáradtság körüli bizonytalanságok kezelésében a betegek ellátása során.

Székely András

külsős munkatárs

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

A COVID-19 pandémia első hullámának hatásai az egészségügyben és a szociális területen dolgozókra

A COVID-19 járvány jelentős hatást gyakorolt a társadalomra gazdasági, testi és lelki szempontból is. Az egyik legközvetlenebbül érintett terület az egészségügy volt, hiszen a terhelés megnőtt, a fertőző betegeket itt kezelték, innen irányították, adtak tanácsot a járvány kezelésére. Az egészségügyi dolgozók mellett, sajnálatos módon háttérbe szorulva, de jelentősen megnövekedett a terhelés a szociális területen dolgozókon is. A járvány alatt sok helyen az idősgondozással foglalkozó és hajléktalanellátást nyújtó dolgozók saját családjuktól elkülönülve dolgozták végig az első hullámot.

II. szekció Humaniórák

Dr. Bánfalvi Attila

egyetemi docens

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

A COVID-19 szindémia a bizalmatlanság korában

A COVID-19 vírus terjedése összetett módon befolyásolja társadalmainkat. Ennek a többszintű jelenségnek a kifejezésére egy speciális kifejezést használnak, a szindémiát. Ezzel a fogalommal a világjárvány összetettségét lehet kifejezni: „A szindémiákat a körülmények és állapotok közötti biológiai és társadalmi kölcsönhatások jellemzik, olyan kölcsönhatások, amelyek növelik az egyén károsodására vagy rontására való hajlamát. egészségügyi eredmények”. Egy vezércikkben R. Horton először használta ezt a kifejezést az új világjárvány szükséges átfogalmazásának jeleként, mert társadalmunknak reményre van szüksége. „A COVID-19 mint szindémia egy szélesebb jövőképre hív fel, amely magában foglalja az oktatást, a foglalkoztatást, a lakhatást, az élelmezést és a környezetet.” Figyelembe véve a COVID-19 komplexum virológián túlmutató megközelítését, szélesebb nézőpontra van szükség ahhoz, hogy megértsük, mi történik velünk napjainkban; milyen kulturális közegbe érkezett a COVID-19, mert a biológiai ágensek önmagukban csak egyik fajta „játékosok” lehetnek egy szindémiában.

A Covid-19 egy olyan kulturális pillanatban jelent meg, amikor:

- nyilvánvaló, hogy nem egy tisztán biológiai betegségről van szó, de mégis úgy tűnhet, hogy ezt a világméretű járványt a modern orvostudomány egyik legfontosabb vívmánya, a védőoltás ismét pusztán egy biológiai ágens elleni küzdelemre redukálhatja.
- a hatalommal szembeni bizalmatlanság korszakában élünk, legyen az állam, tudomány vagy orvostudomány. Ez jól látható az oltással szembeni szkepticizmusban. A védőoltás egyben a leginkább várt megoldás és egyben a leggyanúsabb fegyver is a „ki tudja, hogy létezik-e vírus” elleni különböző konteó spekulációkban.
- a járvány mentális egészségügyi vonatkozásai a mentálhigiénés rendszert éppen olyan fejlemények közepette találta meg, amelyek kételyeket ébresztenek az orvosbiológiai megalapozottságával kapcsolatban - egyfajta demedikalizációs korszak vette kezdetét. Ez a fejlemény erősítheti a feszültséget a látszólag tisztán biológiai jellegű COVID-19 jelenség és a pszichés problémák, köztük a poszt-COVID mentális tünetek egyre inkább debiologizált megértése és kezelése között.

Dr. Bodnár János Kristóf

egyetemi adjunktus

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Néhány megjegyzés az akaratszabadság kérdéséhez

Az akaratszabadság kérdése - egészen annak a különböző vallásokban betöltött alapvető funkciójától a modernitásbeli jelentőségén keresztül napjaink liberális demokráciáiban betöltött szerepéig – sokrétű és sokat vitatott filozófiai, etikai, egyszersmind társadalom- , akár élettudományi problémaként jelentkezik. Olyanként, ami megalapozza kompetencia-fogalmunkat, így pedig a betegjogok és a kortárs bioetika egyik sarokköve – ugyanakkor a biomedikális diskurzusban egyre több frontról érik jelentős kritikák. Előadásomban e horizontot próbálok röviden körüljárni.

Dr. Dobos Attila

adjunktus

Semmeweis Egyetem, Egészségtudományi Kar, Társadalomtudományi Tanszék

Mit taníthat nekünk a hermeneutika az orvos-beteg találkozásról?

Háttér

A szociokulturális sokszínűség önmagában is elég kihívást jelent az egészségügyi ellátásban, úm. a nyelvi, kulturális különbségek áthidalása, a strukturális erőszak (Farmer 2004) figyelembevétele, ám a Covid-19 pandémia szindémia (Singer 2017) jellege mindezt egy sajátos rajzot adó lencsén keresztül engedte láttatni. E fejlemény hatására az orvos-beteg (ill. szakdolgozó – beteg) kapcsolat minősége újra és újabb árnyalatokkal tarkítva kerülhetett előtérbe.

Cél

E kutatás a fent említett perspektívából kísérel meg néhány ismert és jellemző orvos-beteg ill. kulturális kompetencia modellt megvizsgálni az elmúlt három évtizedből, hogy a gyógyítás e központi mozzanatának bizonyos vonásait bemutassa és értelmezze.

Módszer

E metaanalitikus jellegű vizsgálódás három konceptuális keretbe ágyazódik: Hans-Georg Gadamer filozófiai hermeneutikája adja az elemzés módszertani bázisát; az interpretatív orvosi antropológia szolgál a medicinára való reflexió perspektívájaként; az interkulturalitásról folyó társadalomtudományi diszkusszió pedig a szociokulturális találkozások értelmezési keretét biztosítja. A német filozófus gondolatai hermeneutikáján keresztül megtermékenyítő hatásúak bőven a humántudományokon túl is, és mára a medicinában is elismertek. Az orvosi antropológiának köszönhetően képesek vagyunk a biomedicina praxisait kulturális produktumokként is szemlélni. Az interkulturalitás pedig mint módszertani paradigma tud működni, amelynek köszönhetően a kultúrát, mint minden emberi tevékenység elemi jellemvonását érthetjük meg, beleértve azokat is, amelyek egészségügyi intézményeinkben történnek.

Eredmények

Az elemzés arra mutatott rá, hogy mind a vázolt kulturális kompetencia- mind pedig az orvos-beteg modellek terén egy alapvető hangsúlyeltolódás vagy hiátus mutatkozik, ami egyúttal behatárolja használhatóságukat. Elsősorban ugyanis nem a résztvevő felek tudásán múlik, hogy létrejön-e az a kapcsolat gyógyító és beteg között, amely nagyban meghatározza a folyamat kimenetelét, hanem azon a morális természetű alapálláson, amely legtisztábban Gadamer

dialogicitás fogalmában jelenik meg: az igazi párbeszéd nem más, mint „megélt együttlét” (gelebtes Miteinander).

Következtetés

Az egészségügyi szakemberek képzése nem támaszkodhat kizárólag vagy túlnyomó többségben kompetencia-alapú megközelítésekre, hanem a szakdolgozó autenticitására és annak erkölcsi folyamányaira is fókuszálnia kell.

Dr. Kórmüves Sándor

egyetemi adjunktus

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Elviselhetetlen szenvedés. Az SOS-V mérőszeköz.

Az előadás bemutatja a State of Suffering-V (SOS-V) mérőeszközt, amit Hollandiában azzal a céllal fejlesztettek ki, hogy átfogó képet kaphassanak a végstádiumú daganatos betegek szenvedéséről. Az eszközzel nem csupán a szenvedést okozó tünetek azonosítására van lehetőség, hanem annak megismerésére is, hogy mely tünetek milyen mértékben felelősek a beteg által esetenként tapasztalt elviselhetetlen mértékű szenvedésért. Az előadás ezt követően felvázol egy előkészítési fázisban levő hazai kutatást, amelynek egyik célja részletesebb képet kapni a végstádiumú daganatos betegek által tapasztalt szenvedés mértékéről, valamint a szenvedés összetevőiről.

Dr Laki Beáta

egyetemi tanérsegéd

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

A genetikai beavatkozások néhány aktuális morális dilemmája

A CRISPR-Cas9 és alkalmazásának kötelessége?

A szúnyogok által terjesztett betegségekben évente több, mint 1 millió ember veszti életét. A génmódosított, és általuk steril utódokat nemző szúnyogok szabadon engedésével éppen ezekkel a betegségekkel szemben vesszük fel a versenyt.

Noha a technológia már néhány éve rendelkezésünkre áll, mégis ilyen mértékű alkalmazására eddig nem került sor. (Florida, Kalifornia)

A cél ezen betegségek visszaszorítása (pl. Zika, Dengue-láz, sárgaláz), emberéletek megmentése, ugyanakkor több ilyen mértékű és jellegű beavatkozás környezetre gyakorolt hatása kérdéses lehet...

Mi van, ha egész fajokat irtunk ki általa?

Morálisan megengedhető-e az emberiség érdekében a bioszféra alakítgatása, s így az esetleges szuperölés is?

Ezeknek, s így a környezeti etika különböző megközelítéseit vizsgálom a tenni, vagy nem tenni kérdések forgatókönyveinek végiggondolásával.

Dr. Nemes László

egyetemi adjunktus

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Episztemikus igazságtalanság az orvoslásban - a páciensek és az orvosok esete

Az elmúlt évek során a filozófiában, illetve elsősorban a páciens-orvos viszony etikájában fontos kulcsszóvá vált az episztemikus igazságtalanság (epistemic injustice). Az episztemikus igazságtalanságnak vagy episztemikus paternalizmusnak számos formája létezik, mind az egyéni interakciókban, mind az intézményes keretek által meghatározottan. Az episztemikus igazságtalanság tapasztalatáról sok beteg ember számol be. „A méltánytalan és ártalmas episztemikus kirekesztésről és marginalizációról visszatérő tapasztalatai: a beteg embereket semmibe veszik, elhallgattatják, figyelmen kívül hagyják; nem figyelnek rájuk vagy nem veszik őket komolyan, pusztán információforrásként kezelik őket” (Kidd-Carel, 2019). Az episztemikus igazságosság erkölcsi igénye nem csupán arra szólít fel, hogy legyünk kedvesek a páciensekkel, hallgassuk meg őket, fogadjuk el a döntéseiket, hanem hogy a betegségük és megváltozott élethelyzetük vonatkozásában is tekintsük őket episztemikusan egyenrangú félnek.

Előadásomban bemutatom az episztemikus igazságtalanság különböző formáit az egészségügyben. A szokásos megközelítéseket, amelyek a páciensekkel szemben az egészségügyi intézmények által mutatott episztemikus igazságtalanságokra fókuszál, azzal egészítem ki, hogy az orvosok hasonló módon, például a tudomány és a bioetika részéről tapasztalt episztemikus igazságtalanságaira is felhívom a figyelmet, olyan jelenségekre, amikor az orvosok és más egészségügyi szakemberek úgy érzik, hogy nem figyelnek kellően oda a saját megélt tapasztalataikra. Az episztemikus igazságtalanság különböző formáinak orvoslására kidolgozható módszerek közül külön kitérek a narratív beszámolókról (beteg- és orvosnarratívák), ezen keresztül pedig az orvosi humaniorák megkülönböztetett szerepére.

Dr Susánszky Anna

egyetemi tanársegéd

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Kollár Kristóf (Semmelweis Egyetem ÁOK, III. évf), Riba Beatrix (Semmelweis Egyetem ÁOK, III. évf)

Orvostanhallgatók hivatás megítélése a Covid-19 járvány idején

A 21. században az orvosi hivatás jelentős átalakulásának vagyunk tanúi. A koronavírus (SARS-CoV-2) az elmúlt időszak egyik legnagyobb kihívását jelentette mind személyes életünkben, mind az egészségügyi rendszerben. Ebben a helyzetben az orvosok (és orvostanhallgatók) helytállása kritikus fontossággal bírt.

Célkitűzés: Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a Covid-19 járvány mennyire befolyásolta a hallgatók orvosi hivatással kapcsolatos attitűdjét és hivatástudatát.

Módszer: Online, kérdőíves hallgatói felmérésünk adatfelvétele 2021.05.03. – 2021.07.21. között zajlott az ország három orvosi egyetemén (SE ÁOK, PTE ÁOK és SZTE ÁOK), amelyben 711 orvostanhallgató (férfi=34%, nő=66%) vett részt. Egyötödük (19%) felsőéves (IV-VI), a többiek az alsóbb évfolyamokról kerültek ki. A válaszadók 75%-a vett részt a járványkezelésben.

Eredmények: A hallgatóknak több mint a fele (55%) a Covid19 járvány ellenére is ezt a pályát választaná, egynegyedüket (24%) a járványhelyzet megerősítette a hivatásválasztásukat illetően, viszont jelentős arányban (44%) voltak azok, akiket a járvány elbizonytalanított. A felsőbb éveseket sokkal inkább (52%), mint az elsőéveseket (7%). A hallgatók hivatástudatának vizsgálatakor a járványkezelésben való részvételt és annak módját, valamint az orvostanhallgatói felelősségvállalás megítélését vettük figyelembe. A hivatástudat az altruista pályaválasztási motivációkkal pozitív, míg az anyagi szempontú motivációval negatív összefüggést mutat. A hallgatók döntő többsége (85%) az orvosokat a járványhelyzetben való helytállásuk alapján hősként tekintette, áldozati szerepben látta közel a felük (46%), a legkisebb arányban voltak azok, akik csak munkájukat végző szakembereknek tekintették őket. A nők nagyobb arányban tekintettek hősként az orvosokra, mint a férfiak (89% vs 76%).

Következtetések: A hallgatókat a járvány helyzet alapvetően nem ingatta meg abban, hogy a megfelelő pályát választották maguknak. Azokat a hallgatókat, akik részt vettek a járványkezelésben inkább megerősítette ez a tapasztalat, bár a felsőbb évfolyamokon jóval nagyobb volt az elbizonytalanodók aránya, mint az alsóbb évfolyamokon. A járványhelyzet miatt a nőkben gyakrabban merült fel a „megfelelő pályán vagyok-e?” gondolata, mint a férfiakban, de végül is ők jelezték vissza nagyobb arányban, hogy a hivatásba vetett hitük megerősödött.

Dr. Tari Gergely
egyetemi adjunktus
Szegei Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar,
Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. D. Molnár Éva; Szilasi Veronika; Dr. Kálmán Sára; Dr. Kelemen Oguz

Merre tovább orvosi etika? Az etikaoktatás jövője a Szegei Tudományegyetemen

A Szegei Tudományegyetem Magatartástudományi Intézete az orvosképzés mellett számos további egészségügy szakmaetikai képzésében vált érdekeltté az elmúlt években. Oktatási palettánk bővülésének ideje egybeesett a koronavírusjárvány kezdetével is, így a kurzusok megszervezésének tartalmi kihívásai mellett megoldást kellett találnunk oktatásmódszertani, logisztikai kihívásokra is. Előadásommal célom bemutatni az elmúlt évek etikaoktatását érintő változásokat, áttekinteni Intézet-specifikus kihívásainkat, végül szeretném vázolni egy progresszív, a klinikumba ágyazott alkalmazott orvosi- és ápolásetika képzés vízióját.

Péter Szabina

egyetemi tanársegéd

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Az orvosi gyakorlathoz társult „női” szerepek. Gondolatok a Várószoba című kiállítás kapcsán

Az előadásom egy sajátos tudománytörténeti témára, az orvoslás történetében a nők jelenlétére, valamint a női testhez kapcsolt szerepekre fókuszál. A nem hivatalos és az intézményesült orvoslás közötti ellentmondásos viszony, illetve az orvosi gyakorlathoz társult – az egészségpolitikával és a reprodukciós jogokkal, szabályozásokkal is összefüggésben álló – “női” szerepek elemzésére a Várószoba című kortárs művészeti projekt bemutatásán keresztül teszek kísérletet.

Kiss György

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Angol-Amerikai Intézet

Testi fogyatékoság a klasszikus gyerekirodalomban: akkor és most

A testi fogyatékoság klasszikus gyerekirodalmi reprezentációjának kortárs vonzata is van. Hiszen több ezek közül a klasszikus gyerekregények közül mind a mai napig népszerű és olvasott, így felmerül a kérdés, mennyire (nem) alkalmazhatóak a 19. századi fogyatékoságeák a mai társadalomban, valamint az is megkérdőjeleződik, mennyire kell óvni a fiatal olvasókat az ilyen nézetektől, mennyire szükséges ilyen korban az érzékenyítés, stb.

III. szekció Oktatás

Prof. Dr. Füzesi Zsuzsanna

egyetemi tanár

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Varga Zsuzsanna, Dr. Nyitrai Miklós, Dr. Csathó Árpád

A hullám tetején: Tanulási kultúra a PTE ÁOK-on

A koronavírus járvány a legtöbb szervezetben, így az egyetemeken is a kezdetekben „lefagyást”, majd túlélő üzemmódra való kapcsolást eredményezett. A kezdeti sokkból ugyan az egyetemek gyorsan magukra találtak, és kreatív, új módszerekkel, gyors adaptációval reagáltak a megváltozott oktatási helyzetre, melyet leegyszerűsítve digitális (vagy távolléti) oktatásnak neveztek el. A tapasztalatok, jó gyakorlatok gyorsan gyűltek, és senki sem akarta veszni hagyni a tanulságokat. Mi sem.

A PTE ÁOK-on a kivételes helyzetet kivételes lépés megtételére használtuk fel: kari szinten alkottunk meg egy átfogó Tanulási kultúra koncepciót. Nemcsak felismertük, hogy új paradigmákra van szükség egy eredményesebb orvoscépzés létrehozásához, hanem konkrét cselekvési terveket is kidolgoztunk ennek érdekében. A Tanulási kultúra koncepció lényege, hogy a tanítási paradigmáról a tanulásra, az oktatóról pedig a hallgatóra helyezi a hangsúlyt. Másképp fogalmazva: egy fejlődni kívánó karon mindenki (oktató, hallgató, oktatást segítő munkatárs) folyamatosan és egymástól (is) tanul, tanít, azaz tudást oszt meg, és felelősséget vállal önmaga és a közössége fejlődéséért!

A Tanulási kultúra gyorsan húzóerővé vált a karon, mely köré épülni kezdett a kar stratégiai terve, az ún. PotePillars. A PotePillars jelenleg már négy markáns koncepcióval rendelkezik: a „Tanulási Kultúra” mellett a „Well-Being” és az „Épített környezet” a legkidolgozottabb, de formálódik a „Tudomány és Innováció” koncepciója is.

A PTE ÁOK Magatartástudományi Intézetének munkatársai, kiemelten az Orvosi Oktatásfejlesztési és Kommunikációs Tanszék az ötlettől a megvalósításig részt vesz e munkában. Az előadásban e koncepcióról (és áttételesen a PotePillars stratégiáról), valamint konkrét eredményekről is beszélünk. Az előadás egy be nem fejezett történetről szól, mely a járvány idején, egy hullámvölgyből indult, ám amely képes volt a hullám tetejére emelni egy kart.

Dr. Faubl Nóra

tudományos munkatárs

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Birkás Béla, Dr. Balogh Erika, Dr. Póto Zsuzsanna, Dr. Matuz András, Dr. Henna Riemenschneider, Dr. Karen Voigt, Dr. Martin Triphan, Dr. Kiss István, Dr. Füzesi Zsuzsanna

Hogyan tovább? Merre tovább? Fókuszcsoportos vizsgálatok orvostanhallgatók szakirány- és munkahely-választási preferenciáiról

Bevezetés/Célkitűzések

Magyar és német nyelvű képzésben, nemzetközi környezetben tanuló orvostanhallgatók szakirány- és munkahely-választási-preferenciáinak vizsgálata.

Módszerek

A 2014 óta folyamatosan felvett nemzetközi kérdőíves vizsgálat keretében nyert eredményeket kvalitatív vizsgálatokkal egészítettük ki a PTE Általános Orvostudományi Karán tanuló, magyar és német nyelvű képzésben résztvevő általános orvos szakos hallgatók körében. A vizsgálatot összesen 10 fókuszcsoportban végeztük (N=136), választható kurzusokat követően, anonim, önkéntes részvétel mellett 2018 és 2022 között.

Eredmények

A szakirány- és munkahely-választási preferenciák mögött a leendő orvosok személyes jellemzői (nem, életkor, anyagi helyzet, szülői háttér stb.), valamint a szakmai indokok mellett egyre több, életstílus jellegű szempont jelenik meg a befolyásoló tényezők között, mint például a munkaidő tervezhetősége, a lakhatásra fordított költségek nagyságrendje, a munkába járással eltöltött idő, illetve az élehető, kikapcsolódásra is alkalmas környezet szempontja. A magyar hallgatók esetében a jellemzően munkabér-különbségek motiválta külföldi munkavállalási lehetőség gyakrabban jelenik meg a külföldi hallgatókhoz képest.

Következtetések

Az egészségügyi munkaerőpiac pull tényezőinek folyamatos követése, a generációváltás által megfigyelhető átalakulások tudatosítása nélkülözhetetlen az egészségügy kielégítő működéséhez. A változásokat érzékelő, azokra érdemben reagáló és optimális esetben folyamatosan megújuló egyetemi kurikulum és képzés támogathatja a hatékonyabb rendszerszintű reagálás lehetőségét.

Kulcsszavak: orvostanhallgatók, szakirány- és munkahely-vállalási preferenciák, urbánus és rurális környezet.

Dr. Kiss Hedvig

egyetemi tanársegéd

Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar,

Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. habil. Barabás Katalin

Árral szemben: a magatartástudományi tárgyak létjogosultsága az alapozó modulban

A magatartástudományi tárgyak megítélése nem minden oktatási résztvevő szemszögéből mutat túlzottan pozitív képet. A hallgatók többsége, és sajnos a többi intézetben oktató orvoskollégák sem gondolják úgy, hogy ezen tárgyak elengedhetetlenek egy optimális orvosi attitűd kialakításához. Ezen „trenddel” ellentétben a nyugati orvosképzési kurikulumokban egyre nagyobb hangsúly kerül ezen tárgyra, elsőévben kifejezett fókuszban az attitűdformálással.

Célunk, hogy az SZTE SZAOK Magatartástudományi Intézet Bevezetés az orvostudományba tárgyának fejlesztésével a 21. század kihívásaira válaszoló orvosi attitűdnek megfelelően új, hatékonyabb módszereket dolgozzunk ki. Továbbá, hogy utánajárjunk a hallgatói preferenciáknak és összegezzük, miként lehetne a korábban említett trenden javítani.

Az elméleti témák mellett bemutatjuk módszertani eszköztárunkat, mely az online oktatásra való áttérés okán nagyfokú átdolgozásra kényszerült: új vizsgáztatási módszert vezettünk be, csoportos számonkéréseket rendszeresítettünk, új tételsor került kidolgozásra stb. Emellett tanulócsoportjaink visszajelzéseit elemeztük, hogy ismereteket szerezzük a tárgy általuk megítélt hasznosságáról, megítéléséről és fejlesztési javaslataikról.

Áttekintve megújult eszköztárunkat és a hallgatói visszajelzéseket, kijelenthetjük, hogy míg a frontális oktatás a legkevésbé hasznosnak vélt módszer, a kiscsoportos, gyakorlati példákön keresztüli feldolgozás annál inkább. A valós időben elvégzett kiscsoportos feladatok bizonyultak a leghatékonyabbnak, míg az etikai vonatkozású gyakorlatok a leghasznosabbnak. A 45 perces gyakorlatok rövidnek bizonyultak, illetve az audiovizuális eszközök használata nagymértékben javítja az óra minőségének megítélését.

Következtetésként elmondhatjuk, hogy az interaktív, partneri óravezetés preferált gazdag képi anyag bemutatása mellett. Kiemelendő, hogy a magas csoportlétszámok és a limitált időkeret komoly problémát jelent az óravezetésben. Habár a hallgatói értékelés felfelé ível, reméljük, hogy az említett tárgy más oktatók általi elismertsége és megítélése javulni fog a jövőben folyamatos fejlesztéseinknek köszönhetően.

Dr. Matuz András

tudományos segédmunkatárs

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Birkás Béla, Dr. Faubl Nóra, Dr. Balogh Erika, Prof. Dr. Füzesi Zsuzsanna

Orvostanhallgatók karrierdöntéseinek vizsgálata gépi tanulással

Az orvostanhallgatók karrier-döntéseinek tanulmányozása fontos kutatói kérdéssé vált az utóbbi időben, aminek egyik legfőbb oka a hallgatók által preferált szakirányok és munkavégzéshez választott földrajzi területek egyenlőtlen megoszlása lehet. Kutatásunkban egy újszerű módszertan, a gépi tanulás segítségével tártuk fel a karrier-döntések háttérben álló tényezőket és kísérletet tettünk ezen döntések bejósolására is. Az elemzéshez 2014 és 2020 között gyűjtöttünk adatokat és a végső adatbázis összesen 2824 orvostanhallgató adatát tartalmazta. A résztvevők egy olyan átfogó kérdőívcsomagot töltöttek ki, amely a karrierdöntésekre (pl. preferált szakirány és földrajzi hely) fókuszáló kérdések mellett magába foglalt számos életmóddal és pszichológiai működéssel kapcsolatos kérdőívet is. Kétféle gépi tanulási algoritmussal alkottunk modelleket, amelyekkel két lényeges karrier-döntést próbáltunk bejósolni. Az első karrier-döntés az volt, hogy szakirányként a háziiorvosi praxist választja-e a hallgató, míg a második, hogy a jövőbeli munkavégzés helyéül vidéki települést választana-e? A modellépítést megelőzően rekurzív jellemző eliminációval végeztünk jellemző-kiválasztást. A háziiorvosi praxis választásának bejósolásában a random forest algoritmus kiváló teljesítményt mutatott (AUC = 0,886; pontosság = 83%), tehát a modell precízen tudta előrejelezni, hogy mely hallgatók választják a háziiorvosi praxist. Ebben legfontosabb tényezőnek a családi élettel való jobb összeegyeztethetőség bizonyult. A vidéki munkavégzés esetében a modellek teljesítménye kicsivel alacsonyabb volt (random forest algoritmus: AUC = 0,755; pontosság = 72%), a legfontosabb tényező pedig az volt, hogy a hallgatót motiválják-e a földrajzi terület adta szakmai lehetőségek. Összegezve, a gépi tanulási módszertan hatékonynak bizonyult a karrier-döntések bejósolásában, ami egyben arra is rávilágít, hogy a létrehozott modellek akár a gyakorlatban is használhatóak lehetnek például a kiválasztás, vagy a karrier-tanácsadás során.

Szilasi Veronika

tudományos segédmunkatárs

Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem,

Magatartástudományi Intézet

Az elsőéves és másodéves német nyelvű oktatás aktuális módszertani és tematikai kihívásai

A Covid-helyzet drámai hatásokat generált az egész világon, nem hagyta természetesen érintetlenül az egyetemi oktatást sem. Előadásomban először röviden beszámolnék az online oktatás fontosabb módszertani tapasztalatairól az elsőéves „Berufsfelderkundung” (Az orvosi hivatás felfedezése) és a másodévben oktatott „Einführung in die klinische Medizin” (Bevezetés a klinikai orvoslásba) tárgyak esetében. Ismertetném, hogy mennyiben alakítottuk át az elvárásokat mind a hallgatók, mind pedig magunk oktatók felé, majd reflektálnék rá, hogyan próbáltuk a tanulási motivációt fenntartani, megőrizni. Továbbá szeretném megvilágítani, a szemináriumi közös munka hogyan idomult a járványhelyzethez, milyen új témákat emeltünk be külön-külön a tárgyakba (pl.: életvégi döntések orvosi etikai szemmel a Covid-pandémia idején, ausztriai és németországi járványkezelési tapasztalatok- orvosi szerep közegészségügyi vészhelyzet esetén, vakcinaetika, páciensek speciális sorolása, egészségügyi dolgozók mentális egészségének védelme stb.), illetve hogyan változott ehhez mérten az értékelési rendszerünk (referátum, esszé, visszajelzések). Végül szeretnék kitérni arra is, hogy a felhalmozott tapasztalatok és jógyakorlatok közül, melyikeket látjuk integrálhatónak a személyes oktatás kereteibe is, illetve mely – az online oktatás keretében létrehozott-pedagógiai értékeket szeretnénk megőrizni a jövőben is.

Dr. Csaba Gergő

PhD hallgató

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Szerző: Dr. Varga Zsuzsanna, Dr. Csaba Gergely József, Dr. Füzesi Zsuzsanna

Képzési és Kimeneti Követelmények teljesülése az orvoscépzésben –a hallgatók és az oktatók szemszögéből

A magyarországi orvoscépzésre vonatkozó Képzési és Kimeneti Követelményekben (KKK) a szigorúbb értelemben vett orvos-szakmai kompetenciák mellett jelentős mértékben megjelentek az orvos attitűdjére, viselkedésére, autonómiájára és felelősségvállalására vonatkozó elvárások is.

Kutatásunkban a KKK-ban felsorolt kompetenciák fontosságát és az azok elsajátításával való elégedettséget vizsgáltuk mind hallgatók, mind oktatók körében. Hangsúlyt fektettünk a fontosság és elégedettség közötti eltérés vizsgálatára, mely jelzi a képzés során az egyes kompetenciák tekintetében az alul- vagy éppen túlteljesítést. Továbbá felmértük, hogy az oktatók milyen mértékben közvetítik az egyes követelményeket oktatási tevékenységük során. 2017 őszén került sor az empirikus kutatásra a négy magyarországi orvoscépző helyen saját fejlesztésű, validált kérdőív használatával. A statisztikai kiértékeléshez GAP analízist, Wilcoxon próbát, faktoranalízist alkalmaztunk.

A hallgatókra vonatkozó magyar, angol és német nyelvű online kérdőív összesen 13464 főhöz jutott el, közülük 1515 hallgató válaszolt (11,3%), míg az oktatói kérdőívet az elért 1790 főből 439 töltötte ki (24,5%).

A kutatási eredmények azt mutatják, hogy a fontosság, az elégedettség és a közvetítés mértéke között – képzési és kimeneti követelményenként eltérő mértékű – statisztikailag is igazolható negatív rés (gap) található. Ezek alapján a kompetenciák elsajátításával a hallgatók és az oktatók is elégedetlenebbek, azaz a képzés alulteljesít. Az is kimutatható, hogy az oktatók az oktatási gyakorlatukban nem is közvetítik e kompetenciákat olyan mértékben, mint amennyire azokat fontosnak tartják (egy kivétellel).

A kutatás megerősítette, hogy a szűkebben vett szakmai ismeretek mellett a 21. századi elvárásoknak megfelelő kompetenciák az orvoscépzésben résztvevő mindkét fél számára fontosak, illetve ezek oktatásában további fejlesztés szükséges. A hiányok felismerése alapján az oktatás, illetve az oktatók készségeinek célzott fejlesztése elengedhetetlen.

IV. szekció Digitális alkalmazások az egészségügyben

Dr. Kollár János

egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Kővágó Pál

Orvostanhallgatók idős, demens betegek iránti attitűdjeinek pozitív irányú megváltoztatása, virtuális valóság segítségével

Háttér: Az orvostanhallgatók általában korlátozott ismeretekkel rendelkeznek az idő korú, demens betegekkel kapcsolatban. A téma általában idegen számukra, mivel többségük negatív előítéletekkel viseltetik a demenciával élőkkel szemben. Az orvosi egyetemeknek több erőfeszítést kellene tenniük annak érdekében, hogy fel tudják kelteni az érdeklődést e méltatlanul elhanyagolt terület iránt. A tanulmány célja az volt, hogy az immerzív virtuális valóság alkalmazásának segítségével pozitív irányban megváltoztassa az orvostanhallgatók idős, demenciában szenvedő betegekkel kapcsolatos attitűdjét.

Mód: Hetven (36 nő és 34 férfi) orvostanhallgató vett részt egy – személyenkénti - körülbelül 5 perces virtuális valóságos beavatkozáson. A virtuális valóság élmény előtt és után egy-egy, az idős, demens betegekkel kapcsolatos attitűdjüket vizsgáló kérdőívet töltöttek ki. A kérdőívek kizárólag e tanulmány céljára készültek. A teszt előtti és utáni pontszámokat Wilcoxon-féle előjeles rangpróbával elemeztük.

Eredmények: Az elő- és utóteszt eredményeinek összehasonlítása után az orvostanhallgatók idős, demens betegekkel kapcsolatos attitűdje mind a hét vizsgált kérdésben szignifikánsan pozitívan változott. Ezek a következők voltak: a demencia vizsgálatának fontossága ($Z = 4,395$; $p < 0,000$), a demenciában élő idősök életnehézségeinek megítélése ($Z = 4,652$; $p < 0,000$), a demenciával élő idősök iránti empátia ($Z = 5,064$; $p < 0,000$), a demenciával élő idősök gondolkodásmódjának megértése ($Z = 5,625$; $p < 0,000$), saját időskori demenciájuk megelőzését célzó teendő lépések fontossága ($Z = 5,301$; $p < 0,000$), a virtuális valóságra épülő módszerek alkalmazásának fontossága az orvostanhallgatók oktatásában ($Z = 6,134$; $p < 0,000$) és a demenciában szenvedő idős betegekkel történő munkavállalási szándékuk ($Z = 6,474$; $p < 0,000$).
Következtetések: A vizsgálat megállapította, hogy az orvostanhallgatók demenciában szenvedő idős emberekkel kapcsolatos attitűdje a könnyen változtatható pozitív irányban olyan módszerek segítségével, amelyeket a hallgatók érdekesnek és figyelemfelkeltőnek találnak. A virtuális valóság eszközei megfelelőek lehetnek az ilyen célok eléréséhez.

Dr. Boros Julianna

tanársegéd

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Girasek Edmond, Döbrössy Bence, Susánszky Anna, Gyórfy Zsuzsa

Digitális egészségügyi megoldások használata a korlátozottsággal élők körében

Bevezetés: A digitális egészségügyi megoldások a lakosság minden rétege számára számos előnyt tartogatnak, ugyanakkor egyes kiemelt célcsoportok esetében, mint például a korlátozottsággal élők körében, az általános kényelmi szempontokon túl jelentős potenciál rejtőzik a technológiai megoldások használatában a mindennapi élet megkönnyítése érdekében.

Célkitűzés: Felmérésünk során azt vizsgáltuk, hogy van-e eltérés a korlátozottak illetve a nem korlátozottak digitális egészségügy-használatában.

Módszerek: Telefonos kérdezés során a felnőtt lakosság országos reprezentatív mintáján (n=1500) érdeklődtünk a digitális egészségügyi megoldások használatáról. A minta részeként képet kaptunk az egészségproblémájuk, fogyatékosságuk miatt a mindennapi életben súlyosan korlátozottak (n=74) illetve az enyhébb mértékben korlátozottak (n=198) jellemzőiről is.

Eredmények: A súlyosan korlátozottak feleakkora arányban használják az internetet, mint a nem korlátozottak (41,9% vs 86,6%). Ugyanakkor, aki súlyosan korlátozottként mégis internethasználó, nagyobb valószínűséggel használja a világhálót napi gyakorisággal egészségügyi célokra. A korlátozottak kisebb arányban használják a weboldalakat, a blogokat, a podcastokat, a közösségi médiát és a tudományos szakirodalmi keresőoldalakat, mint a nem korlátozottak, viszont gyakrabban kapcsolódnak az online közösségekhez, illetve gyakrabban használják az orvosi, egészségügyi szakmai felületeket. Az orvosokkal való interakciókban kevésbé mindennapos a digitális technológiák alkalmazása (mint például email küldése, leletek elektronikus megosztása, online időpontfoglalás), jóllehet az orvosok viszonyulását pozitívabban ítélik meg a betegek internethasználatával kapcsolatban.

Következtetések: Eredményeink szerint, bár a korlátozottsággal élők esetében kétségkívül hasznos lenne a digitális technológiák elterjedése, jelenleg még jelentős a lemaradásuk a nem korlátozottsággal élőkhez viszonyítva, így mind az egészségpolitikai döntéshozók, mind a technológiafejlesztők esetében érdemes lenne erre a célcsoportra fókuszálni.

Dr. Gyórrffy Zsuzsa

egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Toók Levente, Kovács Kata, Girasek Edmond, Döbrössy Bence, Boros Julianna

Digitális Egészségügyi Megoldások az Orvoslásban: A hallgatói felmérés első eredményei

Bevezetés: A digitalizáció a 21. század egészségügyének egyik legnagyobb kihívása. A technológiai és kulturális transzformáció jelentős hatású mind az ellátói, mind pedig a páciens oldalon, ugyanakkor nemzetközi viszonylatban is kevés vizsgálat áll rendelkezésre arról, hogy a jövő orvosai és egészségügyi szakemberei milyen tudással és attitűdökkel rendelkeznek e területet illetően.

Módszer: Kérdőíves online kutatás a 4 magyarországi orvosegyetem (SE, SZTE, DOTE, PTE) bevonásával 2021 április és június között (n=542) A kérdőívet a hivatalos csatornákon (Neptun), és közösségi média felületen (Facebook) minden általános orvoscépzésben tanuló hallgatónak eljuttattuk. Néhány kérdés esetében lehetőség nyílt kontrollcsoport bevonására: reprezentatív lakossági minta megfelelő korcsoportjával hasonlítottuk össze a hallgatói kutatás eredményeit (18-29 éves korosztály n= 270)

Eredmények: A válaszadó hallgatók a digitális technológiai lehetőségek közül alkalmazásokat, online kapcsolattartást és a professzionális diagnosztikai eszközöket használnának legszívesebben későbbi munkájuk során. Közel 90%-os az applikációk iránti érdeklődés, és nagy arányban szeretnék későbbi praxisukba digitális diagnosztikai eszközöket és szenzorokat implementálni. Fontos eredmény továbbá az is, hogy a válaszadó hallgatók közel 70%-a szeretne online kapcsolatot tartani páciensével. Számos előnyét látják a digitalizációnak, a jobb időgazdálkodás, a jobb hozzáférhetőség (a betegek számára) és a hatékonyabb munka tekintetében. Hátrányként nevezték meg, hogy a betegek limitált számban értenek a digitális eszközök használatához, valamint 69,4% -uk tart a páciensek téves önedukációjától. Az orvostanhallgatói mintához viszonyítva a páciens mintában kirajzolódik, hogy a fiatal korosztály nem feltétlenül igényli a személyes orvos-beteg kapcsolatot, ugyanakkor azonban úgy véli, hogy a digitális eszközök lehetőséget adnak a jobb orvos-beteg kommunikációra.

Következtetések: A hallgatók jelentősnek tartják a digitalizáció térnyerését és egészségügyben való még erőteljesebb implementálását. Ehhez szükségesnek gondolják az oktatásban történő felkészítést, a megfelelő anyagi háttérrel és a fejlődési lehetőségek biztosítását. Ugyanakkor továbbra is fontosnak gondolják azokat a tényezőket (orvos-páciens személyes kapcsolat, bizalom) amelyek a gyógyítás alapkövei.

Dr. Girasek Edmond

egyetemi adjunktus

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Boros Julianna, Döbrössy Bence, Dr. Susánszky Anna, Dr. Györffy Zsuzsa

Digitális Egészségügyi Megoldások az Orvoslásban: A lakossági felmérés eredményei.

A digitalizáció egészségügyre gyakorolt hatása az elmúlt évek egyik legfontosabb kutatási területe, ezt a folyamatot a COVID-19 járvány jelentősen felgyorsította.

Országos reprezentatív, lakossági kutatásunkban (n=1500) arra kerestünk választ, hogy a magyarországi páciensek miként használják a digitális egészség eszköztárát, milyen előnyöket, hátrányokat jelent ezeknek a technológiáknak a bevezetése és alkalmazása, és hogyan alakítja át mindez az orvos–beteg kapcsolatot.

A minta nem, kor, településtípus és iskolai végzettség tekintetében reprezentálja Magyarországnagykorú lakosságát.

A válaszadók 81,3%-a használja az internetet, a használók 87,6%-a – amely a teljes minta 71,2%-át jelenti – egészséggel, betegséggel kapcsolatban is. Az internetes tájékozódás legfontosabb forrásai a weboldalak (76,3%) és a közösségi média (47,3%). Az e-receptet és az online időpontfoglalást ismerik a páciensek közül a legtöbben (92,6% és 85,2%), ugyanakkor a megkérdezettek közel fele kipróbálná a távvizitet, és szívesen venné, ha orvosa ajánlana neki hiteles weboldalakat, applikációkat és szenzorokat. Az előadásban részletesen bemutatjuk a felmérés legfőbb eredményeit.

Országos, reprezentatív lakossági felmérésünk adatai azt mutatják, hogy a digitális egészségügyi megoldások használata már jelenleg is az ellátás integráns része, ugyanakkor nagymértékű igény rajzolódik ki a további digitális lehetőségek irányában is.

Döbrössy Bence

egyetemi tanársegéd

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Girasek Edmond, Dr. Gyórfy Zsuzsa

Digitális Egészségügyi Megoldások az Orvoslásban: Digitális egészségügyi stratégia a COVID 19 időszakban

Bevezetés:

A világvárvány előtt a digitális egészségügy csupán egy lehetőség volt a kialakult egészségügyi ellátási rendszerek kiegészítésére. A COVID 19 bizonyos időszakaiban viszont az ellátás legmegvalósíthatóbb alternatívája vált. Célunk, hogy megvizsgáljuk hogyan segítette elő ezt a folyamatot Magyarországon a politikai döntéshozás és ennek milyen hosszútávú digitális egészség stratégiai vonatkozásai lehetnek.

Módszer:

Az előadás áttekinti a digitális egészséggel foglalkozó kormányzati rendeleteket és stratégiákat, és nemzetközi kontextusban elemzi ezeket.

Eredmények:

A lakosság megfelelő digitális felkészültsége előfeltétele a digitális egészségügyi politikák kedvező fogadtatásának. A gyors internet könnyen elérhető hazánkban, de a lakosság digitális készségeit tekintve az uniós átlag alatt van. Bár 2017-ben hozták létre, az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) integrált szolgáltatásainak használata csak a világvárvány kitörése után terjedt el széles körben. Magyarország ideiglenes veszélyhelyzeti kormányrendeleteket alkalmazott a távkonzultációk számának növelése érdekében. A 2021.-es júliusi Nemzeti Egészséginformatikai Stratégia jelenti az alapját a digitális átalakulásnak.

Következtetések:

A magyar digitális egészségügyi megoldások és stratégiák nemzetközi összehasonlításban jól szerepelnek. A Nemzeti Egészséginformatikai Stratégia biztosítja, hogy a járvány idején bevezetett digitális egészségügyi megoldások túléljék a COVID19 pandémiát.

Poszterszekció

Dr. Pintér Zsolt Balázs

Szájsebész rezidens, PhD-hallgató

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Schlégl Ádám Tibor, Prof. Dr. Füzesi Zsuzsanna, Dr. Maróti Péter

A távoktatás hatékonyságának vizsgálata alapvető sebészeti készségek oktatása során

Bevezetés

A távoktatás az aktív tanulás módszer egy olyan formája, ahol a tanár és a diák nem egy helyen tartózkodnak. Kutatásunk célja az alapvető sebészeti készségek (varrás, csomózás) internetes távoktatás hatékonyságának vizsgálata volt, objektív módszerek segítségével, kontroll csoport bevonásával.

Módszerek

Randomizált kontrollált vizsgáltunkba 60 hallgatót vontunk be. 30 hallgató távoktatás, míg 30 hallgatót kontaktóra formájában oktattunk. Az oktatás során saját készítésű 'SkillBoxot' alkalmaztunk, melyet az távoktatási csoporthoz postán jutattunk el. A kurzust megelőzően és követően a hallgatók azonos vizsgát tettek, melyet adott szempontrendszer segítségével értékeltünk. A hallgatók a kurzust követően online kérdőívvel értékelték az oktatási módszert. A kurzusokról pénzügyi analízis készült. A statisztikai analízist Mann-Whitney és Wilcoxon teszttel végeztük.

Eredmények

Az összesített kiinduló pontszámok közel azonosak (online: 98.60 vs. kontroll: 100.10 $p=0.304$). Összességében, bár egy kicsit jobb változást értünk el az online kurzusnál (online: 28.20 vs. kontroll: 25.20), de a különbség nem szignifikáns. A csomózás esetében az online formában valamivel kisebb volt a változás, de statisztikailag nem jelentős (online: 8.23 vs. kontroll: 9.30). Varrásnál szignifikánsan nagyobb javulást értünk el (online: 19.97 vs. kontroll: 15.90, $p=0.043$). A hallgatói feedback alapján az online formát érdekesebbnek találták. A hallgató nemétől nem függött a fejlődés mértéke, ahogyan az oktató személye sem befolyásolta. A hallgatók 63,3%-a szerint nem változott, vagy javult az oktatás színvonala a hagyományos kontaktórákhoz képest. 90%-uk szerint az ilyen típusú oktatás a jövőben alternatívája lehet a kontaktóráknak. Egy főre vetítve 71896 Ft volt a távoktatás költsége, míg a kontakt kurzus költsége 91087 Ft/fő-t tett ki.

Következtetések

Összeségében mindkét oktatási formában javultak a hallgatói eredmények. A csomózásnál feltehetően a nagyfokú személyre szabott figyelem kevésbé valósult meg, ezért kisebb változás értünk el a kontroll csoporthoz képest, de ez statisztikailag nem szignifikáns. Varrásnál magasabb értéket kaptunk a kontroll csoporthoz képest, amely köszönhető annak, hogy a sebészeti eszközöket a diákok megkapták, otthon többet tudtak gyakorolni. Az online sebészeti oktatást a hallgatók pozitívan értékelték és effektív, költséghatékony oktatási formának bizonyult.

Dolhai Máté

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Bugán Antal

A testkép és az esztétikai plasztikai műtétek kapcsolata: szakirodalmi összefoglaló

Bevezetés: Az utóbbi években az esztétikai plasztikai beavatkozások népszerűsége drámaian megnőtt a nyugati világban. Ennek a tendenciának egyik feltételezhető oka, hogy a modern, közel elérhetetlen szépségideáloknak való megfelelési vágy a kozmetikai műtétek igénybevételében csúcsonyúl ki, elsősorban nők körében. Ezeket a beavatkozásokat a páciensek többsége a pszichológiai, nem pedig a fizikai jólétére gyakorolt hatásai miatt veszik igénybe. A testkép fontos szerepet játszik az esztétikai kezelésre vonatkozó döntés meghozatalában, azonban nem áll rendelkezésre egy átfogó ismeretanyag arra vonatkozóan, hogy mi jellemzi a páciensek testképét beavatkozás előtt, és hogyan változik beavatkozás után.

Célkitűzés: Az áttekintés célja volt megvizsgálni, hogy hogyan jellemezhető a páciensek testképe esztétikai plasztikai műtétet megelőzően, és hogyan változik beavatkozást követően.

Módszer: A témához kapcsolódó szakirodalom tematikus feldolgozása interneten hozzáférhető adatbázisok (ScienceDirect, Embase, PubMed, PsycINFO, MEDLINE) igénybevételével történt.

Eredmények: A legtöbb tanulmány a testkép két aspektusát veszi figyelembe: a testkép értékelését és az azzal való törődést. Számos vizsgálat azt mutatta, hogy a saját testtel való elégedetlenség összefügg a jövőbeni műtétek iránti érdeklődéssel. Az esztétikai plasztikai beavatkozások iránt érdeklődők jellemzően a megjelenésükkel való fokozott törődésről, valamint a testükkel való fokozott elégedetlenségről számolnak be. Beavatkozást követően a testtel való elégedetlenség csökkenése figyelhető meg, a testképpel való törődés nem változik. Ahol normatív mintához hasonlították a pácienseket, azt találták, hogy kontrollcsoporthoz képest elégedetlenebbek a testükkel műtét előtt, azt követően nincs különbség a csoportok között. A testképben bekövetkező változások prospektív vizsgálatok alapján 2 évig is fennmaradhatnak.

Következtetés: Az esztétikai plasztikai beavatkozások hosszú távon javítják a testtel való elégedetlenséget, azonban kevésbé ismert, hogy milyen tényezők állnak a testtel való elégedetlenség hátterében, és hogy az miképp vezet műtét melletti döntéshez. A további vizsgálatoknak érdemes volna felmérni, hogy beavatkozások iránti motivációt milyen stabil- és átmeneti okok határozzák meg.

Grebel Péter

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Molnár Judit

A nevelőszülőség hátterének és sikerességének komplex pszichológiai vizsgálata

Magyarországon 2019-ben 15 526 kiskorú volt elhelyezve nevelőszülőknél. A gyermekeknek azonban csupán 38%-a tartózkodott hosszútávon (5 évnél tovább) egy családnál, legtöbbjük 5 éven belül máshová került. A szakellátásba vett gyermekek közül sokan súlyos abúzust és elhanyagolást éltek át, mielőtt a nevelőszülőkhöz kerültek, ami nagyban befolyásolja a gyermekek kötődési jellemzőit, valamint számos kognitív, emocionális és viselkedéses tünetet eredményezhet. Sok nevelőszülő nem képzett szakember, így nem biztos, hogy képesek felismerni és adekvátan kezelni a kiskorúaknál fellépő problémákat. Annak érdekében, hogy a szakellátásban lévő gyermekek megkapják a kellő támogatást, szükség van olyan nevelőszülőkre, akik megfelelően felkészültek/felkészítettek a gyermekek fogadására. A nevelőszülői sikeresség háttere azonban komplex, így fentiek mellett nagyon fontos a nevelőszülők motivációinak, előzetes elvárásainak, az általuk tapasztalt nehézségeknek, valamint saját és kontextuális erőforrásaiknak a mélyreható megismerése is.

Jelen kvalitatív vizsgálat egy általunk összeállított, félig strukturált interjúból, valamint projektív rajztesztek felvételéből áll. Az interjú kérdéseit alapos szakirodalmi áttekintés alapján állítottuk össze. Ennek alapján a nevelőszülőket érintő legfontosabb kérdések három nagyobb témakörbe rendeződnek: (1) A nevelőszülőséget megelőző időszak kérdései, úgymint a leendő nevelőszülő motivációi, elvárásai és felkészültsége. (2) A nevelőszülőként tapasztalt problémákra, valamint a megoldásukhoz használt személyes élményekre és erőforrásokra vonatkozó témakör. (3) A nevelőszülők kapcsolati hálójára. Az interjú az irodalmi háttér alapján meghatározott három témakörhöz kapcsolódó projektív tesztek (családrajz, elvárásolt családrajz, PRAM, Ember az esőben, társas atom) is tartalmaz, emellett demográfiai adatokról, gyermekkori ártalmas élményekről (ACE) és szubjektív sikerességről is kérdez.

Jelen vizsgálat egy kvalitatív kutatás, mely jellegénél fogva tágabb teret biztosít a nevelőszülők narratívájának megismerésére a fentebb vázolt kérdésekben. A vizsgálat eredményeire alapozva a kutatás második szakaszában kvantitatív eszközökkel szeretnénk tovább differenciálni a magyar nevelőszülők életében jelenlévő nehézségeket, illetve kiemelten azon potenciális pszichológiai védőfaktorokat, melyekre fókuszálva célzott pszichológiai intervenciókkal is megsegíthetővé válhat a nevelőszülők sikeressége.

Krishnan, Rohan
tudományos segédmunkatárs
Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Piloting biofeedback training for managing stress in medical students

Introduction: Medical students are under immense pressure throughout their studies due to course load which directly impacts their mental health and academic performance. Stress reduction is a fundamental skill that all students require to efficiently manage their studies and lives. Biofeedback devices providing information about physiological states have been shown to aid stress reduction. Our goal was to test biofeedback training for paced breathing to aid relaxation in students.

Lábiscsák-Erdélyi Zsuzsa

tanársegéd

Debreceni Egyetem, Népegészségügyi Kar, Fizioerápiás Tanszék

Társszerző: Lábiscsák-Erdélyi Zsuzsa (1), Veres-Balajti Ilona (1), Somhegyi Annamária (2), Kósa Karolina (3)

(1) Debreceni Egyetem, Népegészségügyi Kar, Fizioerápiás Tanszék

(2) Országos Gerincgyógyászati Központ (Budapest), WHO Schools for Health in Europe (SHE)

Az önértékelés és az iskolai pszichoszociális tényezők hatása az étellel való elégedettségre középiskolások körében

Bevezetés: Az iskola a család mellett a legfontosabb pszichoszociális környezet a közoktatásban lévő diákok számára. Célunk az volt, hogy megvizsgáljuk az iskolai pszichoszociális környezettel kapcsolatos tényezők, úgymint a tanulók iskolával kapcsolatos attitűdjének, illetve a tanároktól és az osztálytársaktól kapott támogatás mértékének, valamint egyes egyéni pszichoszociális tényezők, köztük az önértékelésnek a hatását tizenévesek étellel való elégedettségére.

Módszerek: Egy debreceni középiskolában ismételt keresztmetszeti vizsgálatokkal kérdőíves felmérést végeztünk az iskola összes tanulóját megcélózva. Az egészségi állapot és az egészségmagatartás változóit az „Iskoláskorú Gyermekek Egészségmagatartása” (HBSC) kérdőív kérdéseivel, az önértékelést a Rosenberg-skálával vizsgáltuk. Az étellel való elégedettség determinánsainak azonosítására modellszelekciót követően heteroszkedasztikus lineáris regressziót alkalmaztunk.

Eredmények: Az étellel való elégedettség legfontosabb pozitív determinánsának bizonyult a legalább jónak tartott családi jómódúság, a magas önértékelés, és a jó tanuló státusz. Kisebb mértékben, de ugyancsak szignifikáns pozitív hatást mutatott az étellel való elégedettségre a jónak értékelt kapcsolat az osztálytársakkal és a tanárokkal, valamint az iskolával kapcsolatos általános pozitív attitűd. Az önértékelés független meghatározó hatása mellett jelentős módosító tényezőnek is bizonyult az iskolai munka nehézségének, az osztálytársakkal való kapcsolatnak, és a nemnek az étellel való elégedettséggel összefüggő hatására vonatkozóan.

Következtetések: Vizsgálatunk elsőként mutatta be, hogy az önértékelés nemcsak független meghatározója, hanem egyes, az iskolával kapcsolatos változók tekintetében módosító tényezője is az étellel való elégedettséggel. A jövőbeli kutatások során az étellel való elégedettség és annak iskolai ill. egyéni meghatározói közötti összetett interakciókat is figyelembe kell venni.

Mikáczó Johanna

hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Tóth László Imre

Magatartástudomány oktatás kiscsoportos műhelymunka formájában: kihívások és sikerek kortársoktatói szemmel

A magatartástudományok jelentősége az orvoscépzés curriculumában nemcsak a szakemberek és az egyetemi oktatók, hanem a hallgatók számára is egyre egyértelműbbé vált az elmúlt évek során. Ezt a felismerést tükrözte az, hogy 2002-ben előbb a Semmelweis Egyetemen, majd később a Debreceni Egyetemen is elindult a HuMánia nevű diákmozgalom, melynek célja, hogy a jövő orvosgenerációi minél jobb kommunikációs készségekkel, minél emberségesebb hozzáállással léphessenek be az egészségügyi rendszerbe, és felkészültek legyenek a legfrissebb kihívásokra.

2005 óta a mozgalom tagjai minden tanévben megszerveznek egy 2 féléves, szabadon választható tantárgyat mind Budapesten (HuMánia Pályaszocializációs Műhely orvostanhallgatóknak és fogorvostanhallgatóknak néven), mind Debrecenben (Pályaszocializáció orvostanhallgatóknak néven). A tantárgy orvostan-, fogorvostan-, illetve gyógyszerészhallgatók számára is elérhető, és kortársoktatás keretében, 5x4 órába tömbösített, kiscsoportos (10-20 fős) műhelyek formájában kerül lebonyolításra.

Az egyes alkalmak elméleti blokkokból, készségfejlesztő gyakorlatokból, illetve az adott témához kapcsolódó rávezető játékokból és közösségformáló feladatokból állnak. Kiemelendők a mindkét félévben többször megtartott, oktatók által levezényelt Bálint-csoportok is. A műhelyek formátuma remek lehetőséget ad arra, hogy gyakorlatorientált módon, sajátélmény biztosítása mellett adjuk át a hallgatóknak a magatartástudományoknak az orvoslásban leginkább releváns témáit.

Előadásunkban bemutatjuk a HuMánia mozgalom működésének részleteit; megosztjuk mindazon tapasztalatokat, amelyeket az oktatást végző hallgatóink az évek során felhalmoztak, és összegezzük a hallgatói visszajelzéseket. A mozgalom szervezőiként meggyőződésünk, hogy a kortársoktatás által a szokásos egyetemi keretek között tapasztalhatónál közvetlenebb kapcsolatot sikerült kialakítanunk a résztvevőkkel, így a hallgatóknak a magatartástudományokhoz való hozzáállásának olyan aspektusait is be tudjuk mutatni, amelyek a hallgatói visszajelzéseket tartalmazó kari kérdőíveken nem jelennek meg. A konferencia fő témájához, a koronavírus-járvány okozta kihívásokhoz is kapcsolódunk, bemutatva azokat a

megoldásainkat, amelyekkel a járvány okozta nehézségeket igyekeztünk áthidalni. Kitérünk arra, hogyan alkalmazkodtunk az online oktatás elvárásaihoz annak ellenére, hogy a műhelyeink központi eleme a tananyag gyakorlati feladatokon és sajátélményeken keresztül történő elsajátítása.

Dr Módis László

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: V. Módis László¹, Aradi Zsófia², Horváth Ildikó Fanny², Szántó Antónia², Bugán Antal¹

¹ Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

² Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Belgyógyászati Intézet, Klinikai Immun

A betegségaktivitás összefüggései pszichoszociális és spirituális tényezőkkel primer Sjögren szindrómában

Célkitűzés

Pszichoszociális és spirituális tényezők azonosítása primer Sjögren szindrómában (pSS); valamint ezen tényezők és a betegségaktivitás összefüggéseinek feltárása.

Anyagok és módszerek

A vizsgálatban 84 beteg vett részt (átlagéletkor: 59.96 év, 95.23% nő), akiket a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Belgyógyászat „C” épületének Sjögren szakrendelése kezel. A beválogatás feltétele volt a primer Sjögren szindróma diagnózisa, az egyéb szisztémás autoimmun betegség hiánya és a kognitív funkciók megtartottsága. A betegségaktivitást a szakrendelésen az EULAR Sjögren's Syndrome Disease Activity Index (ESSDAI) és az EULAR Sjögren's Syndrome Patient Reported Index (ESSPRI) segítségével rögzítettük. A pszichoszociális dimenziót a társas támasz vizsgálatával jelenítettük meg, melyet a MOS SSS – Társas Támasz mérésére szolgáló kérdőív magyar változatával (MOS SSS-H) mértünk. A spiritualitásra vonatkozó adatokat a Spirituális Transzcendencia Skála (STS-H) és a Temperamentum és karakter személyiségteszt 3 alszkálás spirituális transzcendencia faktorával (TCI-ST-H) gyűjtöttük. A statisztikai elemzés sklearn és scipy könyvtárakkal, Python programnyelven készült.

Eredmények

A betegek 43%-ának volt kimutatható betegségaktivitása (ESSDAI). Az önmagunkkal szembeni feledékenység alszkála (TCI-ST1) mutatott szignifikáns különbséget a kimutatható betegségaktivitással rendelkező és nem rendelkező csoport közt ($t=2,05$; $p=0,04$; hatásnagyság: 0,47). Ezen kívül az ESSDAI szignifikánsan korrelált az STS-H Összekötöttség alszkálájával (STS-Ö) ($r=0,25$; $p<0,05$) és a TCI-ST1-el ($r=-0,24$; $p=0,03$). Az ESSPRI pedig szignifikáns negatív korrelációt mutatott a MOS SSS-H Érzelmi támogatás alszkálájával ($r=-0,23$; $p<0,05$)

és a TCI-ST-H Spirituális elfogadás alszkalájával (TCI-ST3) ($r=-0,31$, $p<0,01$) és az STS Természettel való összekötöttség alszkalájával ($r=-0,23$; $p<0,05$). A betegségaktivitásra utaló egyedi paraméterek közül a komplement C3 szignifikánsan korrelált az STS-Ö alszkalával ($r=-0,23$; $p=0,02$), a komplement C4 pedig a MOS SSS-H információs tételével ($r=-0,23$; $p=0,02$). Az STS-Ö szignifikancia szint felett jósolja be az ESSDAI-t ($t=2,65$; $p<0,01$, 95% CI [-0,63; -0,1]).

Összefoglalás

A társas támasz és a spirituális transzcendencia jelentős mértékben összefügg a betegségaktivitással pSS-ben. Azonban további vizsgálatok (pl. neuroradiológia) szükségesek ahhoz, hogy ennek a korrelációnak magyarázatára, lehetséges diagnosztikus és terápiás lehetőségeire fényt derítsenek. Ez elvezethet a betegség tágabb, bio-pszicho-szociális és spirituális modelljéhez.

AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-21-3-II-DE-323 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Obál Annabella

PhD hallgató

Szegedi Tudományegyetem, Szent - Györgyi Albert Orvostudományi Kar,
Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Sarnyai Laura, Kelemen Oguz

Az online oktatásra való átállás előnyei: a pszichológia oktatás poszttraumás növekedése a koronavírus-járvány következményeként

A koronavírus-járvány kitörése hirtelen fellépő kérdések és kihívások elé állították a felsőoktatás összes résztvevőjét. Erőteljes változásokat generáltak többek között az oktató és hallgató interakciójában, az oktatási eszközök és módszerek alkalmazásában, a jegyszerzés metódusában. Az online oktatásra való átállás nehézségei azonban számos pozitív hozadékkal is jártak, amik beépültek és a mai napig részei a pszichológiai kurzusoknak a szegedi Magatartástudományi Intézetben. Mialatt a hagyományos, személyes oktatási eszközök az online tér keretéhez és lehetőségeihez igazodtak, a tananyag még interaktívabbá vált. A gyakorlatok követték az órarendi beosztást, és megkövetelték az online aktív jelenlétet. A kereteket a közös naptár megfelelően jelölte ki. A figyelmet és motivációt az olvasóleckék, feladatlapok, Quizlet, szituációs gyakorlatok, társasjáték stb. segítettek fenntartani, emellett reagáltak az elszigeteltségből adódó kapcsolódási igényre. Az egymásrataltság felerősítette az együttműködés fontosságát és a rugalmasság gyakorlását. A félévet egy projektmunka elkészítése zárta. A téma a tananyag tárgyköréből került kiválasztásra, de teret engedett az egyéni érdeklődésnek, a kreatív ötleteknek, valamint új kapcsolatok kialakításának is. A megváltozott térben távolabb kerültünk egymástól, mégis közelebb. Világossá vált, hogy a hatékony közös munka érdekében elengedhetetlen egymás igényeinek a feltérképezése, továbbá a gyakoribb információmegosztás. A pandémia hatásai, mondhatni, poszttraumás növekedést hoztak az oktatás módjában és módszertanában.

Oláh Barnabás

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Kuritárné Dr. Szabó Ildikó, Dr. Kósa Karolina

Az „Ariadné fonala” pszichológiai konzultációs szolgálat internetre adaptálása és az igénybevétel elemzése a pandémia alatt

Bevezetés: Az orvostanhallgatók kiemelt kockázati csoportnak számítanak a mentális problémák szempontjából. Helyzetüket tovább súlyosbították a Covid-19 világjárvány következményei. A pandémiás veszélyhelyzet elrendelését követően intézetünk az Egyetem távoktatási portáljára helyezte át a korábban személyes formában működő „Ariadné fonala” pszichológiai konzultációs szolgálatot, önségítő tartalmakkal kiegészítve. Ezek az alábbi témák köré csoportosultak: tanulási és időbeosztási technikák, a járvány pszichés hatásaival való megküzdés, általános stresszkezelési technikák. A szolgálatnak magyar és angol nyelvű portált is létrehoztunk. **Célkitűzés:** Célunk volt megvizsgálni az online önségítő anyagokhoz való hozzáférés mintázatát és a portál felhasználóinak jellemzőit. **Módszerek:** A rendszer naplózási adatai alapján elemeztük az online anyagokhoz való hozzáférést 2020 áprilisa és 2021 áprilisa között a magyar és külföldi orvostanhallgatók körében. **Eredmények:** Az orvostanhallgatók 15%-a (n=458) lépett be a portálra. A férfiakhoz képest a nők nagyobb arányban látogatták az oldalt, mind a magyar (nők: 72%), mind a nemzetközi hallgatók (nők: 59%) körében. A magyarok közül az ötödéves hallgatók (27%), a külföldiek közül pedig az elsőéves hallgatók (24%) tették ki a látogatók legnagyobb részét. A vizsgált időszakban bejelentkezett magyar hallgatók 36,6%-a, a külföldiek 40,4%-a a tanulási készségek fejlesztésére szolgáló anyagokat; a magyar hallgatók 29%-a, a külföldiek 23%-a pedig a stresszkezelési anyagokat tekintette meg, amelyek közül a rövid időtartamú, hang formátumú tartalmakat részesítették előnyben. A koronavírus-járvány mentális egészségre gyakorolt hatásainak kezelését célzó tartalmak megtekintési aránya magyarok körében 24%, külföldiek közt 9,5% volt. **Következtetés:** A felület látogatottságának adatai kiindulópontként szolgálhatnak a hallgatói igényekre reflektáló egészségfejlesztési intervenciók tervezéséhez. Az orvostanhallgatók körében leginkább a tanulási készségek fejlesztése és a rövid stresszkezelési technikák tartanak érdeklődésre számot. **Kulcsszavak:** Covid-19, orvostanhallgatók, mentális egészség, pszichológiai önségítés, online tanácsadás

Osváth Máttyás

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Prof. Dr. Kósa Karolina

Iskolázottsági szint becslése írott beteg-élmények alapján olvashatósági indexek segítségével

A páciensek egészségműveltsége és iskolázottsága hatással van az egészségügyi ellátás folyamatára és annak kimenetére is. Az egészségműveltségnek kvantitatív módszerrel, pl. kérdőívekkel történő becslése általánosan elterjedt és értékes információkat nyújt, de több limitációja van. A páciensek által spontán írt narratív szövegek részletekben gazdagabbak, azonban elemzésük nagyobb kihívást jelent.

A kutatás célja az egészségügyi ellátásban szerzett beteg-élményeket leíró narratív szövegek alapján az élményeket leírók iskolázottsági szintjének becslése olvashatósági indexek segítségével, illetve e szövegek szentiment elemzése.

A kutatás anyagát 1662 spontán narratív szöveg (blogbejegyzés) adta, amelyek letöltése egy, a hazai egészségügyi ellátásban szerzett tapasztalatokat közlétező portálról történt keresőrobot segítségével. Négy olvashatósági index (Flesch Reading Ease index, FRE; Gunning-FOG index; SMOG index; Coleman-Liau index, CLI) került kiszámításra a blogokból, amelyek helyettes mutatóként szolgáltak a blogokat írók iskolázottsági szintjének becslésére. A beteg-élmények emocionális polaritásának azonosítására szentiment elemzést alkalmaztunk, három kategóriába sorolva azokat (pozitív, negatív, és neutrális).

A blogok átlagosan 415,6 szót, illetve 26,9 mondatot tartalmaztak. Mind a négy kiszámított olvashatósági index ferde eloszlást mutatott a szövegértés magasabb komplexitási szintjei irányában, amelynek alapján a blogírók többsége középiskolai végzettségűnek tartható. A szentiment-elemzés alapján a negatív tapasztalatok aránya több mint kétszerese (69,1%) a pozitív tapasztalatokénak (30,9%). Szignifikáns korrelációt találtunk a blogbejegyzések szószáma és a negatív tapasztalatok között ($r=0,17$, $p<0,001$).

Az olvashatósági indexek segíthetnek a spontán szövegeket írók iskolázottsági szintjének becslésében. A betegellátásban szerzett, többségében negatív szentimentet tükröző tapasztalatok a jól ismert negativitási hibát tükrözhetik, mely szerint az emberek nagyobb figyelmet és több időt szánnak a negatív ingerek feldolgozására, mint a pozitív ingerekére, mivel az előbbiek bonyolultabb mentális reprezentációt igényelnek, és nagyobb jelentőséggel bírnak a jövő szempontjából. A negatív betegtapasztalatok azonban a betegellátás minőségfejlesztése szempontjából is tanulságokkal szolgálnak.

Szabó István

PhD hallgató

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

Társszerző: Dr. Birkás Béla, Ph.D., egyetemi docens

Lemorzsolódási trendek a PTE Általános Orvostudományi Karán az elmúlt 3 évben

Lemorzsolódási trendek a PTE Általános Orvostudományi Karán az elmúlt 3 évben

A hallgatói mentális egészségét támogató vizsgálatokban a tanulmányi eredményesség és hatékonyság vizsgálata nagyobb hangsúlyt kapott, mint korábbi években, főként az elmúlt időszak oktatási formáinak gyors változása miatt. Ezért a PTE Általános Orvostudományi Kar magyar, angol és német nyelvű osztatlan képzésére járó hallgatóinak lemorzsolódását, kredit teljesítési trendjeit vizsgáltuk. Adatforrásként a Neptun Egységes Tanulmányi Rendszert használtuk, azzal a céllal, hogy így az elemzés más hazai felsőoktatási intézményekben is, ugyanazzal a módszerrel elvégezhető legyen. Az adatok az elmúlt 3 tanévből származnak, mivel ebben az időszakban a jelenléti, az online és a hibrid oktatási formák is megjelentek. Az prezentáció célja, hogy a már rendelkezésre álló adatok alapján bemutassuk a három tanév közötti hasonlóságokat, különbségeket és trendeket, féléves lebontásban.

Szikszai Alexandra

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet

A Covid-19 hatása a mentális egészségre nézve

Bevezetés: A Covid-19 megjelenése és a védekezésképp bevezetett karanténintézkedések eddig soha meg nem tapasztalt események voltak, melyek jelentősen befolyásolták a mentális egészséget. Sok kutatás térképezte fel, hogy milyen hatással is járhatott, például egy több országra kiterjedő vizsgálat alapján a válaszadók 50,9%-nál jelentkezett szorongás, 50,7%-nál stressz, és 58,6%-nál depressziós tünetek a lezárás idején. Egy másik vizsgálat 66 olyan kutatást elemzett, ahol a fertőzésen átesett és kórházban kezelt betegek mentális állapotát térképezték fel. Ebből 40 tanulmány talált depressziót és/vagy szorongást, 20 tanulmány talált PTSD-re utaló tüneteket, 27 kognitív deficitet, 23 pedig alvászavarokat. A kiemelkedő rizikótényezők pedig a betegség súlyossága, időtartama, a tünetek milyensége és a női nem voltak .

Korábbi kutatás: 2021 év elején egy átfogó vizsgálatot készítettünk, melyben megvizsgáltuk a felsőoktatásban elsőéves hallgatók mentális egészségének változását a jelenléti és a digitális oktatás idején. Az elemzés a járvány második hulláma alatt a depresszió és az észlelt stressz mértékét tárta fel a társas támogatottság és a rendszeres sportolás, mint protektív tényezők függvényében. A vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy az észlelt stressz mértéke és a depresszió pontszám egyaránt magasabb volt a digitális oktatás időszakában, mint a jelenléti oktatás idején. A társas támogatottság protektív tényezőként funkcionált a jelenléti és a digitális oktatás időszakában az észlelt stressz és a depresszió pontszám kapcsán egyaránt.

Jelenlegi kutatás bemutatása: A jelenleg folyó kutatás egyik célja, hogy felmérjük a Covid-19 fertőzésen átesett személyek mentális egészségét és, hogy megvizsgáljuk milyen rövid-és hosszútávú pszichés hatással járhat a fertőzés. Az egyik cél a korábbi pszichés megbetegedésben érintett al csoport célzott vizsgálata. Emellett igyekszünk azonosítani azon rizikófaktorokat, amelyek hatással lehetnek a poszt-covid mentális zavarok és a PTSD kialakulására, továbbá feltárni azon protektív tényezőket melyek védőfaktoroként lehetnek jelen az egyén életében. Ezek ismeretében a továbbiakban hatékony intervenciós program kidolgozására kerülhetne sor, ezzel is csökkentve a súlyosabb mentálhigiénés problémák járványszerű elterjedését.

Barna Péter

ügyvezető igazgató
Aviatronic Kft.

Társszerző: Petró Bálint-2, Dr. Kósa Karolina-3, Dankó Tamás-1, Kisgyörgy Zoltán-1, Lévai Levente-1

1 Aviatronic Kft

2 Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gépészmérnöki Kar, Mechatronika, Optika és Gépészeti Informatika Tanszék

3 Debreceni Egyetem ÁOK Ma

Kognitív képesség felmérés és pszichológiai kérdőíves vizsgálat integrációja stressz- és relaxációs-szint műszeres mérésével

A pszichológiai vizsgálatoknak kiemelt fontosságú területei a kognitív funkciók értékelése és a stressz-szint vizsgálata, melyhez hazai viszonylatban az interjú alapuló, illetve kérdőíves módszerek a leginkább elterjedtek. Hazai viszonylatban újdonság a FIPOK mérőrendszer mellyel objektív, számítógépes módszerekkel történő vizsgálatok végezhetőek. A rendszer fejlesztését 2018-ban kezdte el az Aviatronic Kft egy KFI-16-os projekt keretében a SzTE ÁOK Repülő-és Űrorvosi Tanszéke, valamint a Kecskeméti Repülőorvosi Alkalmasságvizsgáló és Gyógyító Intézet szakembereinek bevonásával. A fejlesztés elsődleges célja a honvédelmi pszichológiai alkalmasságvizsgálat támogatása volt.

A FIPOK rendszer egy kezdeti relaxációs fázist követően, számítógépen végzett játékos feladatok végrehajtása közben méri a vizsgált személy kognitív teljesítményét, és stressz-szintet jellemző objektív adatokat rögzít. A mérés, könnyen paraméterezhető protokoll szerint folyik, amelyben a feladatmodulok mellett a rendszer lehetővé teszi önbevalláson alapuló, kérdőívvel gyűjtött adatok felvételét is. A mérés minden fázisában a stressz-szintek meghatározása, objektív élettani adatokon alapuló EKG/HRV méréssel történik. Integrált további modulokkal lehetőség van a fejpozíció és az arcizomzat mozgásainak rögzítésére is, az érzelmi működés és a viselkedés részletes vizsgálatához.

Poszterünk a FIPOK mérőrendszert egy pilóta-projekt keretében történt alkalmazásán keresztül mutatja be, amelyet 2021-ben a DE ÁOK Magatartástudományi Intézetével együttműködésben végeztünk. A vizsgálatban önkéntesen jelentkező egészséges felnőttek vettek részt (n=71), akik először önbevalláson alapuló kérdőívet töltöttek ki, mely demográfiai adatok mellett a mentális állapotra (stressz-szintre), a koronavírus-fertőzéssel kapcsolatos félelemre, a fertőzöttségi és oltottsági státuszra vonatkozó kérdéseket is tartalmazott. Ezt követően a résztvevők a FIPOK

rendszerben gamifikált feladatokat hajtottak végre, melynek során a kognitív teljesítmény objektív mérésre és a stressz-szint értékelésére került sor. A rendszerrel gyűjtött adatokból többféle mutatót is számoltunk, egyebek közt egy olyan mutatót, amely a stressz mértéke mellett, a feladatvégrehajtás minőségét is figyelembe veszi. Ez a mutató szignifikáns pozitív korrelációt mutatott az önbevallás alapú stresszel ($r = 0,319$, $p = 0,02$), és érdekes módon még ebben a kis mintában is erősen szignifikánsan pozitívan korrelált a Covid-19 félelemmel ($r = 0,421$, $p = 0,02$)

